

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelsesskrift

til

Afgangsprøverne og Aarsprøven

i

Frederiksborg lærde Skole 1870.

Af

C. Berg.

Skolens Rektor.

Indhold:

- I. To pædagogiske Smaastykker.
- II. Skoleefterretninger.

Frederiksborg.

- Trykt i Chr. Hansons Officin.

1870.

A.

To pædagogiske Smaastykker.

I

Faglærere og Klasselærere.

Der er ingen, som mere end jeg kan være overbevist om, at naturlige Anlæg er det første, naar der er Spørgsmaal om, hvorvidt et Menneske er skikket til at være Skolelærer. Havde een end al Verdens Visdom inde, men manglede Evne til at sætte sig paa Barnets Standpunkt, arbejde sammen med det, faa det til uforbeholdent at udtale sig, kort sagt til at vække dets slumrende aandelige Kræfter med samme inderlige Interesse og samme tilfredse Glæde som den, hvormed Musikeren fremkalder Tonerne, saa duer han ikke til Lærer. Ligesom den sande Lingvistikker med levende Interesse studerer begavede og udviklede Folkeslags Sprog, men med ikke mindre Alvor og Lyst fordyber sig i den vilde og paa Begreber fattige Stammes Udtryksmaader, paa samme Maade er for den virkelige Lærer ethvert Barn i Skolen en aandelig Individualitet, hvis Ejendommeligheder det glæder ham at studere, og hvori der altid for ham er Sider at opdage, han ikke før er bleven opmærksom paa. Den begyndende Lærer, der ikke har Øje for denne stadig sig fornyende Rigdom paa det individuelle hos sine Disciple, skal være forsigtig med at tro, at Skolen er hans Jivs Kald; thi det kan let være, at han uden selv at vide det mangler det Blik for, den — om jeg maa kalde det saaledes — almindelige Kjærlighed til det menneskelige Individ overhovedet, der egentlig ene og alene giver

Skolemandens besværlige Gjerning Fylde og Liv under den tilsyneladende evige Gjentakelse af et og det samme. Han kan blive en brugelig Docent i visse Fag, sand Skolelærer bliver han ikke. Idet vi gaa ud fra, at hin aandelige Naadegave maa findes hos enhver, der vil blive en virkelig Lærer, hvad enten Talen er om Almueskolen eller den højere Skole, og dernæst betragte de Fordringer, der maa gjøres til Lærerne ved den sidste Slags Skoler, ses det let, at disse ere to Slags: videnskabelig Indsigt og da særlig i de bestemte Fag, hvori han nærmest skal undervise, og Kundskab til og Erfaring i den pædagogiske Methodik. Hvad den første Side angaar, tror jeg, at alle maa indrømme, at der efterhaanden er sket en mægtig Forandring til det bedre, efterat Ledelsen af den højere Skole hovedsagelig kom i Madvigs Haand. Derimod mener jeg, at den egentlige Methodik, baade med Hensyn til de Fordringer, som i denne Retning stilles til Lærerkandidater, førend de tiltræde deres Embede, og med Hensyn til Fordelingen af Arbejdet mellem Lærerne i Skolen, ikke har tildraget sig saa stor Opmærksomhed hos Overbestyrelsen, som denne vigtige Sag fortjener. Jeg ønsker her at fremdrage et enkelt Punkt.

Tager man et eller andet Skoleprogram i Haanden, kan man finde Undervisningsanstalter, hvor der i nederste Klasse er indtil fem Lærere foruden Skrive-, Tegne- og Gymnastiklæreren. Naar man erindrer, at det er Drengene mellem 9 og 10 Aar, som søge denne Klasse, opstaar der en Formodning om, at mulig under en saadan Ordning Spiren lægges til Misligheder, som først træde tydelig frem højere oppe i Skolen. Lader os se, hvad der bydes en niaars Hjerne. 8—9 f. Ex. Læreren i Dansk 9—10 Læreren i Historie, 10—11 Læreren i Tydsk, 12—1 Læreren i Geographi. En saadan Blanding af tildels heterogene Fag tror jeg ikke har nogensomhelst Mislighed hos sig. Det er en lagttagelse, som jeg daglig gjør, at medens de forskjelligartede Fag virke forstyrrende og hemmende ind paa Disciplene i de øverste Klasser, hvor de

gjelder om saavidt muligt at samle beslægtede Fag paa de forskellige Dage, er netop Skiften af Læregjenstande et Forfriskningsmiddel, virker oplivende i de nederste Klasser. Forat vise, hvori det mislige ligger, vil det være nødvendigt at gaa nøjere ind paa vore Skolers indre Ordning, hvis enhver skal se, at her ikke er Tale om en Ubetydelighed, om noget, som gjerne kan være indrettet saaledes, men ogsaa kan gaa godt, naar det er indrettet anderledes, men om et pædagogisk Hovedspørgsmaal, der ved at ringeagtes kan blive af fordærvelig Indflydelse paa den unge Slægts hele aandelige Væxt.

Man har i de Lande, hvor den pædagogiske Methode har været Gjenstand for omhyggeligt Studium og praktisk Prøve, forsøgt flere Veje forat komme til Indsigt i, hvorledes Meddelelsen af Kundskaber i Skoler kunde blive mest frugtbart for et sundt Aandsliv. Benyttes Fagsystemet, fordeles Disciplene i forskellige Klasser efter de forskellige Fag, som de læse, saaat f. Ex. i den mathematiske Time de af Skolens Disciple ere sammen, der omtrent ere lige dygtige i denne Læregjenstand, i den historiske Time de, som passe sammen deri o. s. v. Skjønt en saadan Ordning i høj Grad tjener til at udvikle de Sider af den unges Aand, hvori han er begavet, kan den let sætte ham saa langt tilbage med Hensyn til de Retninger, hvor baade Lyst og Begavelse ere svage, at der ikke kan blive Tale om nogen harmonisk Udvikling af hele det aandelige Menneske. Denne Ordning er derfor, saavidt jeg veed, kun bleven anvendt her i Landet i en enkelt større privat Skole i Kjøbenhavn, der i sin Tid indlagde sig en ikke ringe Fortjeneste ved praktisk at forsøge flere Metoder. I de højere Statsskoler bruges nu Klassesystemet, hvor hvert enkelt Hold Disciple undervises sammen i alle Fag uden Hensyn til den enkeltes større eller mindre Begavelse i denne eller hin Retning, hvorved den fornødne Enhed i Undervisning og Methode bedst bevares under den store Mangfoldighed af Læregjenstande, og den muligst ligelige Udvikling af den unges aandelige Kræfter sikrest fremkal-

des. Men det synes mig, at det ikke tilstrækkelig, for ikke at sige slet ikke, har ligget Overbestyrelsen paa Sinde at bestemme, hvorledes dette Klassesystem bør være indrettet for de forskjellige Aldre. Man havde, da den nu gjældende Skoleanordning indførtes, med Rette sin Opmærksomhed henvendt paa at skaffe Lærere, der i videnskabelig Henseende tilstrækkelig magtede de Fag eller Grupper af Fag, hvori de skulde være Lærere; for deres Skikkethed, hvad den theoretiske og praktiske Pædagogik angaar, gjordes der — Prøven for Philologer undtagen — aldeles intet. Man syntes at gaa ud fra den Forudsætning, at, hvis en havde den videnskabelige Indsigt i visse bestemte Fag, maatte han være skikket til Lærer, naar han selv ved at indgive sin Ansøgning om en Lærerpост viste, at dette i det mindste var hans egen Mening¹). Og fra een Side betragtet synes det, at denne liberale, men noget riskvable Anskuelse hos Magthaverne maa have været begunstiget af Lykken; thi jeg tror ikke, at der i de sidste 25 Aar har været flere Exempler paa, at en Lærer paa Grund af pædagogiske Mangler er fratraadt i Konstitutions-Aaret. Men paa den anden Side forklarer dette Standpunkt, hvorledes det er gaaet til, at man saa ensidig i vore Skoler har gennemført Klassesystemet.

I de offentlige højere Skoler er der 6 etaarige og 1 toaarig Klasse, der passende falde, hvad enten man ser hen til Disciplenes Alder eller til Læregjenstandenes Beskaffenhed, i tre Hovedafdelinger: Underklasserne, 1ste og 2den Kl. (9—11 Aar); Mellemlklasserne, 3die og 4de Kl. (12—14); og de højere Klasser, 5te til 7de Kl. Nu synes det dog muligt, at en Dreng paa 9—10 Aar i aandelig Henseende let kan forstyrres, at de smaa Kundskaber, der meddeles ham i de forskjellige Fag, let komme til at løbe parallele, istedetfor at de skulle understøtte og forklare hverandre, at Lærerpersongligheden, hvorpaa egentlig alt beror i denne Klasse,

¹) »Attesters» Betydning vil jeg ikke her gjøre til Gjenstand for nærmere Omtale.

bliver opløst i en Flerhed af Personer, der, selv om de vare Engle, ikke ere istand til at gjøre noget samlet Indtryk paa den unge Drengs Sjæl. Det synes næsten indlysende, at man derved let kommer til at lægge Grunden til den Splittethed, den Interesseløshed, den beregnende, kolde Pligtfølelse, som man nu og da kan spore i de højere Klasser, hvor man havde Ret til at vente ungdommelig Begejstring, livlig Tørst efter Belæring og frejdig Tillid til at kunne blive noget rigtig stort og godt i Livet. Man trække ikke paa Smilebaandet og sige: det ligger jo i hele Tidens materialistiske og atomistiske Retning, hvad kan Skolen derfor. Hvis nogen virkelig vil vove at sige dette, vil jeg svare, at Skolen vel skal følge Tidens Udvikling, men ikke hjælpe med til at fremme, hvad der er af det forkerte. Men det gjør Skolen jo dog, naar den Dag ud og Dag ind lader den lille Dreng paavirket af 5 eller 6 Lærere, lader ham i den tyske Time gjøre Regnskab for sine Kundskaber, komme med sine Fejltagelser, tilstaa sine smaa Skrøbeligheder, hvad Flid og Opmærksomhed angaar, og dernæst lader ham gjentage, maaske med en lidt udsmykkende Variation, det samme i den næste Time for den danske Lærer. Og, hvad der er ikke mindre forkvælvende, den unge Discipel kan her maaske tillige komme til at høre en Udvikling af noget sprogligt, som i forrige Time blev lært ham paa en noget anden Maade, saaat de samme sproglige Hovedbegreber komme til at tage sig forskjellig ud i hans lille Hjerne¹⁾. Noget lignende gjentager sig let i Historie og Bibelhistorie, Geographi og Naturhistorie. Ved en saadan Splitten af de indvirkende Kræfter paa den ene Side og ved at Disciplen saaledes paa den anden Side kommer til at repetere sine Undskyldninger o. s. v., tager den unge Sjæl let Skade, baade hvad Kundskaber og hvad Sædelighed angaar. Men man maa ikke kaste Hovedskylden

¹⁾ Thi at der ved Faglærerkonferencer kan opnaas en saadan Enhed i Methoden, at 1ste Klasses Disciple høre det samme, blot gennem en anden Mund, anser jeg for Indbildning.

herfor paa de enkelte Skolers Bestyrelser; thi med den bedste Villie er det ofte ikke muligt for disse at besætte Underklasserne med enkelte passende Personligheder.

Klassesystemet maa, hvis det skal gjøre Fyldest, nødvendig kræve **to Slags Lærere**, det ene bestaaende af dem, som have lagt sig efter enkelte Fag eller Grupper af Fag og hos hvem den videnskabelige Drift er særlig fremtrædende, det andet omfattende dem, der ved Siden af en alsidig Indsigt tillige besidde en udviklet Evne til med Letthed, Klarhed og Ro at meddele sig til Børn og en særlig Lyst til saadant Arbejde. Hos os maa man, efter hvad der ovenfor blev ytret, sige, at der ved den ny Skolereform kun blev sørget for den første Slags Lærere. Naar vi tænke paa, hvorledes det for en 30 til 40 Aar siden stod sig med Lærerne i de matematiske Discipliner, Naturhistorie, Fransk, Tydsk, Dansk, er det let forstaaeligt, hvorfor Faglærersystemet maatte ved Skolernes Reorganisation tildrage sig al Opmærksomhed, og hvorfor man saa ensidig kom til at spørge om fremtrædende videnskabelig Indsigt i nogle Fag. Klasselærersystemet, hvor en enkelt Lærer har, om ikke alle, saa dog de fleste og vigtigste Fag i en Klasse og som vi saa godt kjende fra de gamle Skoler, trængtes saa aldeles tilbage, at man snarere syntes at tolerere det, indtil man fik flere ny Lærerkræfter, end man ansaa det for en ligesaa uundværlig Foranstaltning, som den ny, man nu stræbte efter at gjøre eneraadende i Skolen.

Det er nok Umagen værd at se efter, hvorledes andre Stater i deres Undervisningsplaner have stillet sig til dette Spørgsmaal. I Frankrig svare jo Lyceerne nærmest til vore højere Skoler. De omfatte et 9aarigt Kursus i 9 Klasser, som ere delte i 3 Undervisningstrin: 1) Division élémentaire (VIII—VII), svarende til vore 1ste og 2den Kl., har blot Klasselærere; 2) Division de grammaire (VI—IV), svarende omtrent til vore 3die og 4de Kl., har kun tildeels Klasselærere; 3) Division supérieure (III, II, Ia, Ib), svarende omtrent til vore 5te til 7de Kl., har udeluk-

kende Faglærere. — I Sverig er for fem Aar siden Klasse-lærersystemet paabudt udelukkende for de to nederste Klasser, tildels for de to følgende. I Tydskland er Forholdet noget forskjelligt, idet Klasselærersystemet i de preussiske Skoler vel er overvejende, men ikke udelukkende¹⁾ brugeligt i de lavere Klasser; i Sydtydskland derimod hersker Systemet mere udelukkende i de lavere Klasser og tildels i Mellemlasserne, idet Stræben efter Intelligens er det overvejende i de nordtydske Skoler, hvorimod Personlighedens hele Udvikling mere haves for Øje i Sydtydskland. I vort otteaaars Kursus, der som ovenfor antydet passende deles i tre Undervisningstrin, omfatter det laveste 1ste og 2den Klasse. Her, mener jeg, at der kun bør være højst to Lærere foruden Kunst- og maaske Regnelærerne. Paa det melle mste Trin, indbefattende 3die og 4de Kl., bør der nødvendig være flere end tre eller fire foruden Kunstlærerne (og maaske Lærerne i Religion). Paa det øverste Trin (5te til 7de Kl.) bør Undervisningen besørages af Faglærere, dog saaledes at henholdsvis Latin og Græsk, Historie og Geographi, Mathematik og Physik ledes af een Lærer, og at enhver Lærers Kursus helst er toaarigt, for Latinens og Græskens Vedkommende dog vel næppe mere end toaarigt.

Hvorledes kunne nu Skolerne vente at komme i Besiddelse af virkelige Klasselærere? Ligesom Overbestyrelsen har bragt dygtige Faglærere tilveje ved at søge efter dem, det vil sige, dels ved at love baade præmium og honor, og dels ved at sørge for, at der indrettedes forskjellige Slags Prøver ved Universitetet, hvor den vordende Faglærers Dygtighed kunde blive undersøgt og anerkjendt, — paa samme Maade, med samme Alvor og Omsigt skal den nu søge at faa Klasselærere, paa den ene Side ved

¹⁾ Det hedder (Circular. Verf. 7de Jan. 1856 i Preus.): Mange Lærere (i en Klasse) virke især skadeligt paa de yngre Disciple, der have mindre Dygtighed til og Øvelse i at bearbejde det, som er dem meddelt af flere Lærere.

at gjøre det muligt for den vordende Lærer at erhverve sig baade theoretisk og praktisk Dygtighed i Pædagogik, paa den anden Side ved at sikre saadanne, naar de træde i Skolens Tjeneste, samme Anseelse som Faglærerne, idet præmium og honor staa lige aabne for hvert Slags anerkjendt Dygtighed. Vi have et advarende, instruktivt Exempel fra Sverig. Der blev for fem Aar siden givet en bestemt Lov om, at Klasselærersystemet skulde være eneraadende i de to nederste Klasser¹). Men den skrevne Lov er eet, dens frugtbringende Gjennemførelse et andet. Faa Aar efter, at Loven var opstillet, blev 1ste (nederste) Klasse hævet ved alle svenske Elementarlæreværker. Da dette visselig ikke kan have været det, som man havde for Øje ved at udstede denne «Kungörelse», maa følgende lille Forklaring gives. Efter 1856 års stadga, «som fastställda en likformighet hos de offentliga läroverken», er der to Slags Lærere ved Elementarlæreværkerne i Sverig, Lektorer og Adjunkter, de første Faglærere, de sidste Klasselærere, der skulle have en saa bred videnskabelig Indsigt, at de kunne undervise i de fleste Gjenstande i Underklasserne. Da Lektorerne, det vil altsaa sige Faglærerne, vare lønnede dobbelt saa højt som Adjunkterne og, som Følge deraf, maatte være dobbelt saa ansete, havde dette til Følge, at enhver, hos hvem der var nogen Dygtighed, satte en Lektorplads som sit Maal; og til Klasselærere maatte man lade sig nøje med den første den bedste, der meldte sig, naar en Plads var ledig. Det traf sig endog ikke sjældent, at Adjunktposter maatte opslaas 4 eller 5 Gange som vakante, før der meldte sig nogen. Se, det er et advarende Exempel.

¹) «Kungörelse» af 12te Maj 1865 § 16: Inom hwardera af Elementarlärowerkets två nedersta klassen bestrides undervisningen — — af en enda lärare. Underwisningen inom hwardera af de två nästföljande klasserna må efter för handen warende förhållanden ät två eller flera, dock högst fyra lärare öfwerlemnas.

II.

Om Rektormøder.

En tænksom Skolemand har sagt, at vor Tids Undervisningsvæsen maa sprede sig til mange Sider, fordi Livet kræver og virkelig anvender mangesidig Oplysning allerede i Ungdomsaarene; men han har tillige udtalt, at Fordringerne i det hele næppe ere stegne mere, end Vejledningen er forbedret¹⁾. At imidlertid den sidste Del af Udtalelsen ikke nyder Anerkjendelse hos de fleste af dem, der i Øjeblikket ytre sig om den højere Skole, hvad enten dette sker i Tinget eller i Pressen, tror jeg, man vil indrømme. Grunden dertil ligger vistnok ikke i, at Vedkommende miskjende Betydningen af Aandsdannelse gennem virkelig erhvervede Kundskaber; men de mene, at der er nærmere og kortere Maader, hvorpaa det samme i Hovedsagen kan opnaas. — Madvigs Skoleanordning har sin store Betydning derved, at den har **«stillet den højere Almendannelse som Skolens selvstændige Formaal»**, har draget **«en bestemt Grændse mellem Skolen og Universitetet»** og derved sørget for **«Skolernes Undervisningsfrihed»**. Denne Skolens Reform fremgik som en naturlig Udvikling af de bestaaende Skoleforhold og efter de datidige Fremskridtsmænds næsten enstemmige Ønske. Skjønt jeg ikke er uden Ængstelighed ved en Tvedeling, kan jeg dog ikke se noget Brud paa Skolens Princip som almindelig Dannelsesanstalt,

¹⁾ M. Hammerich: Smaaskrifter, III, S. 146 f.

hvis nu, som videre Udvikling af det bestaaende og som et Forsøg ad Reformernes Vej for at undgaa Revolution i hele vort Undervisningsvæsen, de ved de fleste Skoler oprettede Realklasser modtog en saadan Forandring og Udvildelse, at der, medens Underklasserne vare fælles¹⁾ med et stærkt klassisk Præg, fra fjerde eller femte Klasse af oprettedes to sideløbende Linier, hver med sine Hovedfag og begge med den højere Almendannelse som deres Endemaal²⁾. Men hvis en saadan Udvikling kan, om ikke tilfredsstillende, saa dog nogenlunde berolige dem, der ligeoverfor den nuværende lærde Skole næsten optræde som de «uforsønlige», burde Overbestyrelsen rigtignok gjøre lidt for, at Anskuelserne kunne klare sig, arbejde lidt for, at der ikke, hvad man siger er Landsskik, pludselig bliver gjort et Spring til noget helt nyt, uden at de, som

1) At tænke paa selvstændige Skoler af hvert Slags, synes, om ikke andet, saa det økonomiske at tale imod. Foreløbig maa Aarhus Realskole staa som et advarende Exempel.

2) En af mine Venner udtaler sig i et Brev til mig i Anledning af dette Punkt i min Afhandling saaledes: «Jeg tror, den højere Skole trænger til en betydeligere Reform end den, De antyder. Den moderne Kultur, der har udviklet sig med en saadan Fylde og Rigdom, har en for stor Betydning for enhver, der skal leve under den og vil forstaa sin Tid, til at Skolen kan vedblive at staa i samme Forhold til den som nu. Jeg vil ikke have Oldtidsstudiet bort fra Skolen; men dets Stilling bør og vil blive en anden, idet den nyere Kultur, de nyere Sprog og Literaturer, den nyere Historie o. s. v. maa komme til at staa som sideordnede med Oldtidsstudiet, saaledes at begge tilsammen omfatte den hele humane Dannelse, hvorigjennem Skolen søger at give enhver af sine Disciple den Aandsmodenhed og Udvikling saavel i ethisk som i intellektuel Henseende, der er nødvendig, forat han som selvstændigt Menneske kan gaa ud i Livet. De mathematiske-naturvidenskabelige Fag komme da til at staa som et Appendix, særlig tjenende til at udvikle visse Sider af Disciplenes Aand». Denne ideelle Betragtning, som jeg tillader mig at kalde et lille Bidrag til en Fremtids-Pædagogik, har jeg hidsat, ikke fordi jeg mener, at den har praktisk Betydning for Øjeblikket, men fordi den synes mig at pege hen paa, hvad det er, nogle mene, Tidsaanden vil have frem.

skulle føre det ny ind i Livet, iforvejen tilstrækkelig have sat sig ind i, hvad hele Forandringen vil sige. — Jeg tror, man vil have ondt ved at paavise noget andet Land, hvor der hos selve den højere Skoles Lærerstand næres saa modsatte og saa forskellige pædagogiske Anskuelser, som Tilfældet for Øjeblikket er her i Landet. Næsten hver Lærer, hvis han overhovedet har følt Lyst til at tænke over Pædagogikens Theori, har sin særlige Mening om Opgavens Løsning. Selv de almindeligste Principer har man Vanskelighed ved i mundtligt Ordskifte at blive enig med hinanden om. Grunden til, at saadanne Uoverensstemmelser kunne være tilstede, til at de forskellige Synsmaader dels mellem Skolerne dels mellem en enkelt Skoles Lærere ikke efterhaanden have klaret sig saaledes, at man i det mindste er kommen til Enighed om de væsentligste theoretiske Hovedpunkter, maa naturligvis fremfor alt søges i, at den vordende Lærer under Forberedelsen til sit Kald ikke føler nogen Opfordring til at tænke over Skolens Opgave, da der hverken fra Statens Side forlanges nogen theoretisk Indsigt i denne Henseende og der heller ikke i Universitetets Lektionstabel tilbydes ham nogen Vejledning, hvorved han kan blive bekendt med forskellige pædagogiske Standpunkter. Dernæst kan det ikke nægtes, at de Angreb, som paa en saa dominerende Maade rettes saavel i Tinget som i Pressen mod den bestaaende Indretning af vort højere Skolevæsen, have bidraget ikke lidet til at fremkalde hos Skolemanden en skadelig Lede til at forhandle om pædagogiske Enkeltheder, da det tager sig ud, som om den store Almindelighed ikke anser noget i Skolesager som fast og ubestrideligt, som urokkeligt og anerkjendt af alle. Fagskoler og almindelige Skoler, Special-Indsigter og Modenhedsprøve holdes ikke ude fra hinanden; en uheldig bestyret Skole, enkelte Fags maaske hist og her lidt forkerte Behandling, ja enkelte uheldige Lærere eller nogle daarligt udrustede Drengene kunne være nok til derpaa at bygge Angreb paa de bestaaende Skoleforhold overhovedet, som fyldte Skolen

sine Disciple med unødvendige Ting og ødelagde deres aandelige og legemlige Kraft ved at forlange urimelig meget af dem. Man kaster ikke engang sit Øje paa de andre Kulturlande, man ser ikke, at den Kundskabsmasse, som i den nu gjeldende Skoleanordning forlanges af vore Disciple ikke er større eller af helt anden Slags, men tvertimod mindre end, hvad der f. Ex. forlanges af franske eller tyske Drengene. — Naar de Mænd, som Dag ud og Dag ind virke i Skolen og som dog ikke kunne være starblinde, maa erkjende, at de lærde Skoler, om de end, som alt menneskeligt, have deres Fejl og trænge til Forbedring, dog i det hele synes paa en ret ordentlig Maade at løse deres Opgave, at lede de unge, som søge Skolerne, til at erhverve sig en højere Almendannelse, og dog fra mange Sider høre, at vort hele højere Skolevæsen, om det end ikke er i fuldkommen Forfald, dog gaar paa gale Veje, der mere og mere føre fra Maalet, saa, siger jeg, kan man ogsaa finde det forklarligt, at de opgive Haabet om at udrette noget ved at udtale sig mod de atter og atter fremkomne Angreb, at de resignerende udføre efter bedste Evne deres daglige Pligter i Skolens Tjeneste, givende Afkald paa den Anerkjendelse af Ikkeskolemænd, der ellers vilde styrke dem i deres besværlige Kald. Desværre finder man under en saadan Tingenes Stilling, at ikke ganske faa Lærere, der vanskelig kunne undvære en saadan ydre Paaskjønnelse, let betages af en ængstende Tvivl, om ikke det, de arbejde og stræbe for, om ikke de Midler, de Apparater, de anvende, forat bringe den unge til Selvdannelse, dog maaske have noget forkert ved sig, dog maaske ere Per Gantes Gjenveje. Men begynder først Troen at svinge, slappes med det samme Energi, og det styrkende Indtryk, som Lærerens inderlige Overbevisning ellers udøver paa de unge, svinder let ind til et koldt praktisk Imperativ. — Til at modarbejde den Fare for Skolen, der ligger heri, til at virke hen til, at Anskuelserne baade om Skolens Stilling i det hele og om de enkelte pædagogiske

Spørgsmaal kunne klare sig, gives der imidlertid for Overbestyrelsen et Middel, der netop i vor Tid ligger nær.

Forat gjøre Betydningen af mit Forslag klar, skal jeg først give et lille historisk Tilbageblik. Før 1848 var Universitetet, der ved Examen artium afsluttede Skolernes Virksomhed, paa en Maade Bindeledet mellem de enkelte Skoler og Undervisningsministeriet (d. v. s. Direktionen for de lærde Skoler). Noget Tilsyn udover den, der førtes ved at de forskjellige Skolers Kandidater examineredes ved Universitetet, var der ikke Tale om, skønt vel en enkelt af Direktionens Medlemmer, naar han tilfældigvis kom i Besøg til en By, hvor der var en lærd Skole, kunde aflægge et lille Besøg i samme Skole. Hvordan Tilsynet var, er bekendt; her skal jeg kun erindre om Frederik den sjette som Inspektor i Randers Skole i Trediverne og om Stemanns summariske Fremgangsmaade mod Herlufsholms Lærerstand nogen Tid efter. Da et særeget Undervisningsministerium oprettedes 1848, maatte den ansvarlige Minister, der ikke altid kunde være i Besiddelse af den fornødne Fagkundskab, nødvendig trænge til en speciel Fagmand som Inspector scholarum. Denne Post har været beklædt af Madvig hele Tiden indtil nu paa de Aar nær, da han selv var Minister, ligesom det fortrinsvis er ham, som har givet den lærde Skole sit nuværende Præg. Enhver Lærer veed, at den højere Skole har sin reneste Støtte i Madvig, og at den højere Almendannelse ligger ham fremfor nogen anden Mand i Landet paa Hjerte. Naar dertil føjes Madvigs fremragende Stilling som Videnskabsmand og hans Deltagelse i det offentlige Liv, tror jeg, man vil forstaa, hvad det er, som især har bidraget til, at Skolen, uagtet alle Angreb, har kunnet løse sin Opgave, hvad det er, som har skaffet den nogenlunde Ro og den nødvendige Tillid til sig selv. Men et saadant Forhold kan i et Nu ophøre. Vi saa Bebudelse derom forrige Aar, da det hed sig, at Madvig havde forlangt sin Afsked som Inspektor. Det er derfor ligefrem paatrængende at undersøge hele Tilstanden. Thi alle ere vistnok enige med

mig om, at en Inspector scholarum med den Betydning, som Madvig har havt, kan der, naar han fratræder, ikke mere blive Tale om. Det være langt fra mig at anse en Skoleinspektør for undværlig; tvertimod mener jeg, at en saadan (eller flere saadanne) er absolut nødvendig, og at han kan stifte overmaade meget godt. Men Madvigs Efterfølger kan ikke i sin Person repræsentere den egentlige Styrelse af de højere Skoler. Dertil har ingen i Landet Madvigs Forudsætninger. Han skal være den af Ministerens Medhjælpere, der har nøje Kjendskab til alle Enkeltheder i hver Skole, til Lærernes Personligheder, Disciplenes og Fagenes Behandling, Skolebøgernes og de øvrige Apparaters Beskaffenhed o. s. v. Men selv om Ministeren finder Mænd med saadan baade almindelig pædagogisk Dannelse og speciel Kjendskab til Skolerne, at de kunne udfylde en slig Medhjælperes Plads, og selv om Ministeren har klaret sig de væsentligste pædagogiske Hovedspørgsmaal og har Evne og Villie til at sætte sig ind i de ledende Tanker for Skolevæsenet, kan han dog ikke undvære en anden mere umiddelbar Hjælp, Skolerne kunne ikke ligesom slaa sig til Ro i enkelte Personligheders Opfattelse af, hvad der gjærer i Tiden og vil frem i Skolen¹⁾. Der bør finde en regelmæssig personlig Forhandling Sted mellem Ministeren og Skolemændene, hvorved enhver ny Forandring kan blive Gjenstand for alles Overvejelse, førend de sidste befales at indføre den i Skolen. Vel har det været Skik, at en Minister, naar han fandt sig trykket ved Angreb paa de bestaaende Skoleforhold dels i Rigsdagen, dels i

¹⁾ Hvorledes Ministre, der ikke ere Fagmænd, kunne fortabe sig i Smaaligheder og derimod lade Hovedspørgsmaal, hvorpaa Skolens Vel og Ve bero, mere eller mindre ligge, have vi et Exempel paa i den usædvanlige Opmærksomhed, hvormed Charaktersystemet er blevet behandlet. Thi om det er der vist udstedt flere skrevne og trykte Cirkulærer end om alle andre pædagogiske Hovedspørgsmaal i de sidste 5 eller 6 Aar. Men den Kommission, som er anordnet til at afholde Afgangsexamen ved Universitetet, kan jo rigtignok gjøre Fordring paa en Del af Æren i denne Henseende.

Pressen, anvendte det sædvanlige Middel at nedsætte en Kommission. Men jeg tror, at alle, der have lagt Mærke til disse Kommissioners forskellige S sammensætning og tarvelige Virksomhed, i de fleste Tilfælde maa have fundet, at flere af de paagjeldende Ministre enten ikke have havt Tid til at skjenke den højere Skole tilbørlig Opmærksomhed eller have manglet tilstrækkelig Kjendskab til det, de vilde forbedre. Jeg skal naturligvis gjerne indrømme, at overordentlige Kommissioner kunne hjælpe overmaade meget til at komme efter Misligheder i gamle Institutioner og til at udfinde Hjælp derimod. Men naar en ny Tingenes Orden er slaaet fast, naar det gjelder om at finde og fjerne de Mangler, som en ny Skoleordning altid i Begyndelsen vil være behæftet med, da ere Skolemænd, Arbejderne i Skolen, saa godt som de eneste skikkede. Specielle Fagmænd¹⁾, der pludselig kaldes til Hjælp forat raade Bod paa noget vist, man veed ikke rigtig hvad, ville ved deres Ensidighed og dermed i Forbindelse staaende Energi i en enkelt Retning let faa en saa stor Indflydelse paa saadanne Kommissioners Beslutninger, at der bliver Fare for, at Skolens organiske Helhed forstyrres.

I et lille Land, der ikke har Raad eller Tid til at gjøre kostbare Experimenter, synes der at være særlig Opfordring til at undersøge, hvorledes Nabostaterne have denne Side af deres Skolevæsen indrettet. Skjønt Sverigs Undervisningsvæsen for Øjeblikket er i nogen Uro, vil jeg dog først omtale dette Land, fordi dets Skoler i saa meget ligne vore. Forat binde Skolerne sammen og forat de i et givet Tidsrum paatrængende pædagogiske Spørgsmaal samtidig kunne blive drøftede af hver Skoles Lærerstand og derefter af alle Skolers samlede Bestyrere, findes der den Indretning, at Rektorerne fra alle de højere Skoler samles hvert tredie Aar i Stokholm for under Forsæde af Ministeren med hans Sekretær at tage forskellige forelagte

¹⁾ For ikke at tale om dem, der hverken ere Fagmænd eller Skolemænd.

Spørgsmaal under Overvejelse. Ligeledes kan enhver Rektor i disse Møder fremsætte til Drøftelse ethvert vigtigere pædagogisk Thema, som han ønsker at høre sine Kollegers Mening om. Til nærmere Forstaaelse hidsætter jeg de ministerielle Forhandlingsgjenstande, som i Aaret 1868 paa en trykt Seddel før Møderne bleve tilstillede hver Rektor:

Frågor till öfverläggning och besvarande framställda vid rektorsmötet i Stockholm den 12 Augusti 1868.

- 1) Hvilka medel böra såsom de kraftigaste och bästa användas för att utveckla och höja realbildningen inom elementarläroverkets område?
- 2) På hvilket sätt och till hvilken utsträckning låter det sig göra att behandla undervisningen i de särskilda språken såsom ett gemensamt helt?
- 3) Huru skall undervisningen i modersmålet ändamålsenligast ordnas?
- 4) Huru noggrannt har den i Nåd. Cirkulärbrevet den 19 juni 1866 framställda plan för undervisningen i teckning kunnat efterföljas och huru bör denna undervisning säkrast befrämjas?
- 5) I hvad mån hafva de föreskrifter, som innehållas i § 118 Kongl. Maj:ts nådiga stadga för rikets elementarläroverk, i allmänhet blifvit satta i verkställighet, och hvilka åtgärder hafva, i följd af cirkulärbrevet den 5 december 1867, blifvit särskildt vidtagna för att åstadkomma en tillräcklig förberedande behandling af de hemarbeten, hvilka föresättas lärjungarne?
- 6) Hvilken återverkan på undervisningen har afgangsexamen visat sig utöfva?
- 7) Har undervisningen under de sednare åren antagit en mera uppfostrande karakter än förut, och, i detta fall, har någon välgörande verkan deraf på den allmänna ordningen och tukten inom läroverken ännu försports?

Men foruden disse Forhandlingsgjenstande forelagde enkelte Rektorer ved samme Møde, som sædvanligt, Spørgsmaal om andre Emner. — I vort Naboland mod Syd er Ordningen den, at der i hver Provinds hvert andet eller tredie Aar holdes Konferencer af samtlige Gymnasial- og Real-Direktorer under Forsæde af Provindsens «Skoleraad» om almen vigtige pædagogiske og didaktiske Gjenstande. Møderne skulle være forberedte ved foregaaende Valg af Themata og disses foreløbige Drøftelse af Lærerkollegierne ved hvert enkelt Gymnasium, ligesom Direktorerne bag-efter skulle meddele Enderesultaterne hver til sit Gymnasiums Lærerkollegium¹⁾.

I vor Tid, hvor Centralisationen viger mere og mere for Decentralisation, hvor Selvstyrelse faar større og større Betydning, er det af Vigtighed, at enhver Deltager i et Hverv tages i Beslag, at alle hans Kræfter benyttes til den særlige Sags Fremme. Et vægtigt Middel dertil, tror jeg og andre med mig, at saadanne Rektormøder, som vi finde i vore to Nabolande, ere. Ved Indførelse af saadanne regelmæssige Møder og ved de Redegjørelser, som saaledes ville finde Sted til eller for Undervisningsministeren, kan denne faa et individuelt Indblik i enhver Skoles Ledelse eller i det mindste i den Personlighed, hvem Styrelsen er betroet; og ved at dette sker i samtlige Rektoreres Nærværelse, vil Ministeren erholde et mere objektivt Billede af enhvers Bestræbelser, end der kan hentes fra nogen anden Undersøgelses-Maade, ikke engang om Ministeren,

¹⁾ I Instruktionen for Provindsen Pommern af 17de Maj 1867 hedder det saaledes: Die zur Erörterung pädagogischer Fragen seit dem Jahr 1861 von uns angeordneten Directorenconferenzen hat der Director als ein Mittel zur Anregung und Belehrung für ihn und die übrigen Theilnehmer und zur Forderung der Lehrer zu benutzen, und zu diesem Zweck durch Leitung der Vorberathungen in dem Lehrercollegium, durch Berichterstattung über ihre Ergebnisse, Abgabe von Gutachten, Ausarbeitung von Referaten, durch Bethheiligung an den Conferenzberathungen selbst und an der Abfassung der darüber zu führenden Protokolle mitzuwirken.

ligesom Carlson i Sverig, selv vilde besøge Skolerne. I det de forskjellige Rektorer fremsætte hver sin og sine Medlæreres Mening om forelagte Spørgsmaal, vil Ministeren faa et Bidrag til sikker Opfattelse af Skolernes Anskuelse, som han aldrig kan opnaa ad Skriveriets, ad Bureaokratiets Vej. Jeg tillader mig her at sige et Par Ord om den nu bestaaende skriftlige Forretningsgang. Naar det træffer sig, at Ministeriet vil høre Skolernes Mening om et eller andet Undervisningen vedrørende, modtage Skolerne en Cirkulærskrivelse desangaaende, og hver Rektor tilstiller derpaa Ministeriet sine og i visse Tilfælde sine Medlæreres Anskuelser. Ved flere Slags af Sager kan denne Fremgangsmaade være brugbar, men ved mange gaar meget aldeles tabt for den pædagogiske Ides Udvikling. Hver enkelt Skoles Udtalelser og Ministeriets Opfattelse af en Rektors eller en Rektors og hans Medlæreres Anskuelser eller Forslag bør ikke alene være et Hjælpemiddel for Ministeren med Hensyn til Styrelsen af Skolerne, men lige- saameget en Vækkelse eller Belærelse eller Advarsel for de øvrige Skoler. Det er jo dog urimeligt at lade saa meget pædagogisk Stof, som maa ligge i de forskjellige Skolers Indberetninger eller Forslag, kun gjøre deres halve Nytte. Vel er der nogle Rektorer, der aftrykke en Del af deres Korrespondance med Ministeriet; men dels er Valget heraf enkelt Mands Sag, dels vilde alt ofte være lidet skikket til at forelægges Offentligheden; desuden er det, som sagt, kun enkelte Skoler, der i visse Slags af Sager aftrykke Forhandlingerne. Et Exempel oplyser bedre. Der var forrige Aar en Sag, som vistnok havde stor Interesse for enhver Skolemand, men hvor det netop gjaldt om at kjende alle Enkeltheder. Jeg sigter til den Anskuelse af en Rektor, at vore lærde Skoler kunde hjælpe sig med næppe to tredie Dele af den Tid, som nu anvendes til Undervisning i Videnskaberne, og at navnlig den grammatiske Undervisning burde undergaa en hel Forandring. Se, her er netop et Spørgsmaal, som med Frugt kunde afhandles først særskilt af de forskjellige Lærerkollegier og

derefter drøftes i et Rektormøde. Nu ere alle de øvrige Skoler i Uvidenhed, om der maaske i hin enkelte Skole følges en Methode, der kan blive velgjørende for de øvrige, eller om her ikke foreligger et Tilfælde, hvor en Skole har givet for meget efter for en ensidig Retning af Tidsaanden. — Det er forskjellige Slags af aandelige Kræfter, som en Skole maa have i sin Lærerstand. I een Skole kan der f. Ex. findes flere Lærere, der ere udmærket skikkede til Klasselærere, medens den samme Skole derimod kan have Mangel paa en eller anden Faglærer, i en anden Skole er maaske det omvendte Tilfældet; men, da begge Skoler have det normale Antal Lærere, maa de hjælpe sig, som de kunne. Ved periodiske Rektormøder kan alt saadant til Lise for Lærerne og til Gavn for Skolen passende afhjælpes. — Ogsaa med Hensyn til Erhvervelse af dygtige ny Lærere kunne saadanne Møder yde Hjælp. Det være langt fra mig at mene, at Rektorerne skulle have nogen afgjørende Stemme ved Besættelse af en Lærerpost; men jeg mener rigtignok og kan heri endog henvise til et saa bureaukratisk Land som Preussen, at Rektorerne baade bedst kunne og ere mest interesserede i at lære at kjende begavede Lærere eller unge Mænd, der give grundet Haab om at kunne blive saadanne. Hvorfor det ogsaa ligefrem er paalagt Rektorerne i hint Land at have deres Øjne henvendte paa, hvem af deres Disciple der særlig egne sig til Skolevejen. Hos os faar, som bekjendt, Rektorerne ikke de søgendes Vidnesbyrd at se, endsige at der gives dem Lejlighed til at udtale en Mening om, hvilke Ansøgere der synes at være mest skikkede til en bestemt Post¹⁾.

Skjønt mange Sider endnu kunde fremhæves, hvorved Nyttens af saadanne Møder tydeligere vilde vise sig, skal

¹⁾ Da jeg virker i en grumme lille By, undskyldte man, at jeg, forat udgaa Misforstaaelse, kommer med en ren personlig Bemærkning. De to ny Lærere, som Ministeriet har ansat under mit Rektorat, er jeg særdeles vel tilfreds med, efterat have lært deres Virksomhed at kjende her ved Skolen.

jeg dog blot endnu omtale et eneste Punkt, men som jeg tillægger den største Betydning. Vor Tid er en virksom Tid, snart snakkende, snart handlende. Det idylliske Klubliv spiller nu kun en underordnet Rolle; de Industridrivende holde deres Møder, Landmændene deres o. s. v. og arbejde der for deres særlige Virkekreds's Tarv; og Politiken har gennemtrængt alle. Undervisningsministeren har derfor den overmaade vigtige Opgave at gjøre sit til, at ogsaa Skolens Virksomhed bliver en stadig Gjenstand for Lærernes Overvejelser. Jeg mener ikke blot, at den enkelte Skoles daglige Virksomhed drøftes i de maanedlige Lærermøder, thi dette sker visselig i alle Statsskoler, men at de ledende Principer for alle de lærde Skoler, at almindelige pædagogiske Spørgsmaal undersøges, overvejes og fremkalde bestemte Udtalelser fra de forskjellige Lærere i de enkelte Skoler. Man maa ikke sige, at det jo staar enhver Skolebestyrer frit for, naar han finder det passende, at indvarsle Møder, for paa dem at diskutere med sine Medlærere et eller andet Hovedspørgsmaal Undervisningen angaaende; thi i vor travle Tid holder man ikke af at gjøre noget almindeligt til Gjenstand for Undersøgelse, naar man ikke veed, om der er Haab om, at Ministeriet vil tage Sagen saaledes i sin Haand, at den bliver forelagt de andre Skoler til Undersøgelse. Vides det derimod, at man om saa og saa lang Tid kan forelægge baade Ministeren og Bestyrerne af de andre Skoler sine Anskuelser, da er man sikker paa et Resultat, og det er det og ene det, der kan fjerne mistrøstige Udraab, som: «hvad kan det nytte» eller «det gaar Ministeriet aldrig ind paa» o. s. v. I vor materialistiske Tid maa Læreren have noget, hvorpaa han kan tilfredsstille sin Trang til at føle sin Betydning udover den, han har i sine Fag og Timer i Skolen. Literær Beskjæftigelse er ønskelig og tilfredsstillende ogsaa nogle; men Tiden fordrer ogsaa, at den enkelte Lærer kommer umiddelbar til at føle, at han kan indvirke paa Skolens Gang i det store, at ogsaa han kan forlange, at hans Ideer blive gjorte til Gjenstand for Lærerstandens Overvejelse i Al-

mindelighed. Men dertil give saadanne Møder den bedste Anledning; de ville holde saavel Skolebestyrerne og deres Medarbejdere som Ministeren i Aande og hjælpe til at forhindre, at en og anden Lærer med udviklet Sands for det praktiske alt for meget gaar op i almenpolitiske eller kommunale Anliggender.

Mit Forslag er altsaa:

- 1) Hvert andet Aar samles Landets Rektorer for under Ministerens Forsæde at forhandle om vigtigere Spørgsmaal den højere Skole vedrørende. Iforvejen tilstiller Ministeriet i betimelig Tid hver Skole en Udsigt over samtlige de Spørgsmaal, som skulle behandles, baade dem, som Ministeren, og dem, som en af Skolerne ønsker at høre de samlede Rektors Mening om.
- 2) Disse Spørgsmaal underkastes forinden en omhyggelig Drøftelse af hver Skoles Lærerkollegium.
- 3) Enhver Rektors Pligt bliver det efter Mødet at give sit Lærerkollegium et saavidt muligt nøjagtigt Referat af de førte Forhandlinger¹⁾.

¹⁾ Den økonomiske Side af Forslaget har jeg ikke talt om, fordi Diæterne for samtlige udenbys Bestyrere næppe ville løbe op til et Par hundrede Rdl. hvert andet Aar.

B.

Skoleefterretninger.

- I. Examinere, S. 27. II. Disciplene. S. 30. Lærerne og Lærefagene
Fordeling, S. 33. IV. Det i Skoleaaret læste, S. 38. V. Riffel-
skydning, S. 48. VI. Skolefester, S. 48. VII. Videnskabelige
Apparater, S. 56. VIII. Uddrag af Skolens Aarsregnskab, S. 61.
IX. Fordeling af Skolens Beneficier, S. 62. X. Tidstavle for
Prøverne, S. 63.

I.

Examiner.

Afgangsprøven for studerende Disciple: Den skriftlige afholdtes den 23de, 25de og 26de Juni; den mundtlige den 9de, 10de, 12te og 20de Juli.

Der indstillede sig tre Disciple, nemlig:

Hans Vilhelm Jacobsen, Søn af Vognmand J. Hansen i Hillerød, f. den 26de Novbr. 1850, optagen i Skolens 3die Kl. den 23de Aug. 1863.

Jacob Ludvig Doss, Søn af Kantor C. V. Doss i Helsingør, f. den 23de Novbr. 1849, optagen i Skolens 5te Kl. den 23de Aug. 1865.

Hylling Georg Wivel, Søn af Skolelærer N. P. Wivel i Store Lyngby, f. den 3die Septbr. 1851, optagen i Skolens 1ste Kl. den 23de Aug. 1861.

Afgangsprøven for Realdisciple: Den skriftlige afholdtes den 8de og 9de Juli; den mundtlige fra 10de til 16de Juli.

Følgende underkastede sig samme:

Daniel Agathokles John Alfred Outtrup, Søn af Kjøbmand F. C. J. Outtrup i Frederikssund, f. den 6te Februar 1853, optagen i Skolens 2den Kl. den 23de Aug. 1864.

Eggert Christoffer Achen, Søn af Apotheker E. C. Achen i Hillerød, f. den 30te Novbr. 1853, optagen i Skolens 1ste Kl. den 30te April 1864.

Michael Treschow, Søn af Kammerjunker M. Treschow

i Hillerød, f. den 31te Aug. 1853, optagen i Skolens
1ste Kl. den 23de Aug. 1863.

Prøvernes Udfald for disse Disciple, der alle be-
stode, sees paa nedenstaaende to Tavler:

	Dansk.		Latin.	
	I.	II.	skriftl.	mun
1. H. V. Jacobsen . . .	mg. ÷ $\frac{1}{3}$	mg.	g. + $\frac{1}{2}$	mg.
2. J. L. Doss	mg. ÷ $\frac{1}{3}$	g. + $\frac{1}{3}$	mg. ÷ $\frac{1}{3}$	m
3. H. G. Wivel	mg.	mg.	mg. + $\frac{1}{3}$	mg.

	Dansk.		Historie.	Gec
	skriftl.	mundtl.		
1. D. A. J. Outtrup . . .	$4\frac{2}{9}$ $4\frac{5}{9}$ Godt.	Mg.	Ug.	G.
2. E. C. Achen	$4\frac{5}{9}$ $3\frac{7}{9}$ Godt.	Godt.	Godt.	G.
3. M. Treschow	$4\frac{1}{9}$ $4\frac{2}{9}$ Godt.	Godt.	Godt.	G.

Aarsprøven 1869: Den skriftlige afholdtes den 23de, 25de og 26de Juni og den 8de, 9de og 10de Juli; den mundtlige fra den 14de til 20de Juli i den Orden, som er angiven i forrige Aars Program. Ifølge Lærerforsamlingens Bestemmelse opflyttedes fra 6te til 7de Kl. 4 Disciple, fra 5te til 6te 3 Disciple, fra 4de st. Kl. til

Som Censorer vare indbudte: Pastorerne Brasen, Hjort og Hostrup, Overlærer Holmstedt, Lieutenant Meidell, Vejinspektør Mørch, Justitsraad, Districtslæge Petit og Oberst v. d. Recke.

esk.	Historie.	Arithmetik.	Geometri.	Naturlære.	Hoved- karakter.	He- braisk.
g.	g. + $\frac{1}{2}$	mg. + $\frac{1}{2}$	mg. + $\frac{1}{6}$	mg. + $\frac{1}{3}$	Første Char. = $73\frac{7}{12}$.	
+ $\frac{1}{3}$	mg.	mg. + $\frac{1}{2}$	ug.	ug. ÷ $\frac{1}{3}$	Første Char. = $73\frac{1}{2}$.	mg. ÷ $\frac{2}{3}$.
+ $\frac{1}{2}$	mg. + $\frac{1}{2}$	ug.	mg. ÷ $\frac{1}{6}$	mg.	Første Char. = $76\frac{1}{4}$.	ug. ÷ $\frac{1}{3}$.

Arithmetik praktisk tegning.	Geometri.	Tydsk.	Natur- historie.	Skrivning og Tegning			Points.	Fransk.
				Skriv- ning.	Teg- ning.	Sum- men.		
s 5 Mg.	Mg.	Godt.	Godt.	Ug.	Ug.	Ug.	57	Godt
s 6 Mg.	Mg.	Godt.	Mg.	Ug.	Ug.	Ug.	54	Tg.
s $4\frac{3}{4}$ Godt.	Godt.	Godt.	Godt.	Mg.	Mg.	Mg.	47	Mg.

5te st. Kl. 7 Disciple, fra 4de R. til 5te R. 3 Disciple, fra 3die Kl. til 4de st. 3, til 4de R. 3 Disciple, fra 2den til 3die Kl. 18, fra 1ste til 2den 7 Disciple.

Halvaarsprøven holdtes paa samme Maade som forrige Aar umiddelbart før Jul.

II.

Disciplene.

Antallet af Skolens Disciple var ved Slutningen af forrige Skoleaar **69**. Skolen begyndte sin Virksomhed den 23de August med **72** Disciple; ved det sidste Kvartals Begyndelse var Antallet **70**.

Foruden de tre, der bestode Afgangsprøven til Universitetet, og de tre, som bestod Afgangsprøven af lavere Grad for Realdisciple, udmeldtes i August f. A.: E. W. Mylius, Ch. V. G. Drøhse og C. V. Lindberg forat gaa over til anden Bestemmelse. I December Maaned udmeldtes af samme Grund J. H. P. Køster og V. A. Lichtenberg*); ligeledes i Februar J. J. Schneider; i Marts A. C. A. Culmsee og O. Th. Abel. Derimod optoges dels den 23de August dels i Løbet af Skoleaaret følgende **15** Disciple:

I 6te Klasse:

1. Thomas Frederik Leopold Bruun Cold, adoptiv Søn af Dr. med. D. H. O. Cold i Frederiksværk.

I 4de Klasse:

2. Lorentz Jacob Frølich, Søn af Kommandør F. Frølich i Hillerød.
3. Vilhelm Emil Ernst Jacobsen, Søn af Kapitaen i Søetaten V. C. L. Jacobsen.

I 3die Klasse:

4. Axel Stilling, Søn af afd. Dr. phil. P. Stilling.

*) Denne Discipel, som ved sit venlige og blide Væsen havde vundet sine Læreres og Meddisciples Kjærlighed, maatte to Maaneder efterat han havde forladt Skolen, bukke under for en Sygelighed, der ofte havde hjemsøgt ham under hans Ophold her.

I 2den Klasse:

5. Christian Ibsen Hansen, Søn af Marketender H. Hansen i Fredensborg.
6. Jens Frederik Heger, Søn af Skovrider C. Heger.
7. Axel Henningsen, Søn af Sognepræst til Skjævinge og Gjørlose C. A. Henningsen.
8. Carl David Neergaard, Søn af Snedkermester C. J. Neergaard i Hillerød.

I 1ste Klasse:

9. Valdemar Jacobsen, Broder til den under Nr. 3 anførte Discipel.
10. Harald Henrik William Jensen, Søn af Boghandler T. W. Jensen i Hillerød.
11. Hans Alfred Payne Johansen, Søn af Skibskapitain N. L. Johansen i Kjøbenhavn.
12. Hans Christian Stig Lasson, Søn af afd. Proprietair H. P. Lasson.
13. Emil Gustav Schinkel, Søn af Expeditour ved Jernbanestationen i Hillerød E. F. T. Schinkel.
14. Christian Frederik Teisner, Søn af afd. Forstraad J. C. F. Teisner.
15. Georg Meinig Wodschow, Søn af Prokurator G. M. H. Wodschow i Hillerød.

Af disse 70 Disciple underkaste sig kun de nedenfor anførte den aarlige Examen, idet J. H. O. Andersen skal gaa med et af Statens Skibe som Marinelærling, K. L. A. Steensen vil underkaste sig den almindelige Præliminairexamen ved Universitetet og F. R. Bjørnsen har ophørt med at søge Skolen paa Grund af Svagelighed.

VII.

A. 1) J. C. C. Hansen. 2) J. J. A. Lørup. 3) K. Teisen. — **B.** 4) N. C. J. Haagerup. 5) F. F. S. Aabye. 6) P. L. Lerche. 7) A. P. Tuxen.

VI.

1) C. E. Tauson. 2) T. F. L. B. Cold. 3) P. H. Wodschow. 4) J. O. V. Kønigsfeldt.

V.

St. 1) C. F. Z. Schulin. 2) J. L. Faartoft. 3) J. V. R. Albrechtsen. 4) M. Hastrup. 5) G. Brasen. 6) C. V. C. Culmsee. — **R.** 7) A. W. Tuxen. 8) G. J. Lerche. 9) C. H. Th: Pfeil. 10) H. Ch. Teisen. 11) O. C. F. Kønigsfeldt.

IV.

St. 1) C. Ewald. 2) G. F. O. Teisen. 3) H. R. Olivarius. — **R.** 4) L. J. Frølich. 5) P. Chr. Hansen. 6) O. A. V. J. Steensen. 7) V. E. E. Jacobsen.

III.

1) P. C. Linpricht. 2) J. S. S. B. Ulrich. 3) A. C. C. Albrechtsen. 4) E. G. Drøhse. 5) C. L. Tuxen. 6) E. F. G. Lowzow. 7) J. Olivarius. 8) Ch. B. Lund. 9) H. C. P. H. Baumgarten. 10) E. G. M. Albrechtsen. 11) F. R. G. Scholten. 12) L. C. E. Neergaard. 13) M. Chr. Achen. 14) A. Stilling. 15) H. F. L. Gulstad. 16) C. C. A. Roulund. 17) F. A. Abben.

II.

1) J. N. V. Reinhard. 2) C. A. C. F. Wodschow. 3) C. J. Hansen. 4) A. Henningsen. 5) F. A. G. Franck. 6) J. F. Heger. 7) J. H. G. J. Vessel. 8) J. F. E. Lowsen. 9) C. D. Neergaard. 10) W. Ewald. 11) A. L. J. Trane. 12) C. Torp. 13) N. G. Marqvard. 14) A. V. Willerup.

I.

1) H. C. S. Lasson. 2) G. M. Wodschow. 3) H. A. P. Johansen. 4) H. H. W. Jensen. 5) E. G. Schinkel. 6) V. Jacobsen. 7) C. F. Teisner.

III.

Lærerne og Lærefagenes Fordeling.

Rektor: Latin og Græsk i VII. Klasse 16 (19) Timer.

Overlærer	Ostermann: Latin i V. og III. Kl.; Græsk i VI. Kl.; Tydsk i III Kl.	24	—
—	Reinhard: Latin i VI. og IV. Kl.; Engelsk i V. og IV. Rkl.; gammel Historie i VII. Kl.; Historie i IV. Kl.	25	—
—	Königsfeldt: Hebraisk og Hi- storie i VII. Kl.; Historie og Geographi i VI., V. og IV. Rkl. og III. Kl.; Historie i II. Kl.	26	—
Adjunkt	Lowsen*): Tydsk i V. Rkl., II. og I. Kl.; Religion i V., III. og II. Kl.; Naturhistorie i I. Kl.; Regning i II. og I. Kl. . . .	24	—
—	Børre*): Fransk i VII., VI., V. og III. Kl.; Religion i VII., VI., IV. og I. Kl.; Historie i I. Kl.	24	—
—	Hertel: Dansk V.—II. Kl.; La- tin i II. Kl.; Tydsk i VI. og V. Kl.	24	—
—	Petersen: Naturlære i VII. Kl.; Naturhistorie i VI.—II. Kl.; Geo- graphi i II. og I. Kl.; Regning i III. Kl.	26	—
—	Bendz: Matematik og Regning i VII.—IV. Kl.	25	—
—	Mathiesen*): Dansk VII., VI. og		

*) Indtil Jul havde Adj. Børre Fransk, Adj. Lowsen Tydsk i 4de Klasse; Adj. Kopp Religion i 3die og 4de Kl., Dansk og Ny

I. Kl.; Græsk i V. og IV. Kl.;		
Fransk og Tydsk i IV. Kl. . . .	25	Timer.
Kæmner Brasen : Skrivning	9	—
Oberst v. d. Recke *): Tegning i V. og VI.		
Rkl., III.—I. Kl.	4	—
Kantor Erslew : Sang	5	—
Overkommandersergeant Saande : Gymna-		
stik og Svømning	8	—
Lieutenant Meidell : Riffelskydning eengang		
om Ugen, hvorved Gymnastik-		
læreren hjælper.		

Den 4de Decbr. f. A. blev Adjunkt **Kopp** allernaadigst beskikket til gejstligt Embede. Den 5te Februar d. A. blev Cand. juris **Haagen Mathiesen** constitueret til Lærer her ved Skolen. Efter Juleferien maatte Billedhugger **Malthe** paa Grund af andre Arbejder opgive Tegnetimerne, som Oberst v. d. **Recke**, R. af Db., derefter overtog. — Hr. Adjunkt Mathiesen har nedenfor efter min Anmodning givet et kort Omrids af sit Liv.

Ved min Fødsel den 16de Januar 1839, vare mine Forældre, Oberst (dengang Lieutenant) Haagen Waldemar Mathiesen og Agnes Hedevig født Ruwald, bosatte i Kjøbenhavn. I de følgende Aar blev min Fader gjentagne Gange forflyttet, navnlig i Krigsaarene 1848—50. 1851 kom vi tilbage til Kjøbenhavn, og nogen Tid efter blev jeg optagen som Elev i Borgerdydskolen paa Christianshavn, hvorfra jeg i 1857 dimitteredes med Karakteren Laudabilis. Den Interesse, som jeg fra min

Testament i 7de, Dansk i 6te og 1ste Kl., Græsk i 5te og 4de Kl.; Billedhugger Malthe Tegneundervisningen i hele Skolen. Femte Rkl. læste Svensk indtil Jul; efter denne Tid har denne Klasse istedet herfor havt to Timer til i Regning.

tidligste Barndom havde næret for Sprogstudier og som i Skoletiden stadig var tiltagen i Styrke, gjorde mig tilbøjelig til at vælge Philologien som Fagstudium. Ikke-destomindre bestemte jeg mig, af Grunde, som det her vilde være for vidtløftigt at udvikle, for det retsvidenskabelige Studium og begyndte at høre Forelæsninger i dette Fag samtidig med at jeg forberedte mig til den philosophiske Prøve. Denne bestod jeg Aaret efter med Udmærkelse i alle 3 Fag. Nu gjenoptog jeg Studiet af Sprog og Æsthetik ved Siden af Fagstudiet, uddannede mig videre i Fransk og Tydsk og gjenopfriskede det Italienske, som jeg i 1845 efter et 11 Maaneders Ophold i Neapel havde talt temmelig flydende. Hertil kom senere Spansk og Engelsk, til hvilket sidste Grunden var lagt ved daglig Omgang med en yngre amerikansk Philolog, Professor Maltby, som opholdt sig 1 Aar i Kjøbenhavn for at studere de nordiske Sprog. Ved Siden heraf gik det juridiske Studium sin jevne Gang; men jo dybere jeg trængte ind i dette Fag, jo mindre tiltalte det mig, saaat jeg allerede i det tredie Studieaar kom til den Overbevisning, at jeg aldrig vilde søge noget egentlig juridisk Embede; ikkedestomindre fandt jeg det rigtigst at fuldføre det begyndte og tog i Sommeren 1865 fuldstændig juridisk Embedsexamen med første Karakter. Efter en lille Reise til Dresden og det sachsiske Schweitz fik jeg Tilbud om at indtræde i Udenrigsministeriets Departement for Handels- og Consulat-sager, hvor jeg fungerede $\frac{3}{4}$ Aar, da et Gaardkjøb bevægede mig til at tage min Afsked.

I Efteraaret 1866 gjenoptog jeg med fornyet Iver mine tidligere Studier af Sprog, Philosophi og Æsthetik; navnlig fornyede jeg Studiet af det græske Sprog efter en større Maalestok end tidligere. Jeg søgte nu ogsaa at skaffe mig Leilighed til at virke i Underviisningsfaget.

som ligefra Studenteraarene havde udøvet en stadig voxende Tiltrækning paa mig. Af og til havde jeg vel givet Undervisning i forskjellige Fag, men det var kun periodisk og ofte med store Afbrydelser, da forskjellige Omstændigheder gjorde det umuligt for mig at paatage mig nogen bestemt Forpligtelse i saa Henseende. Men efterat disse Hindringer vare fjernede, modtog jeg i Foraaaret 1869 et Tilbud fra Latin- og Realskolen paa Værnedamsvejen om, midlertidigt at overtage en større Vakance. Efter den Tid vedblev jeg fra Tid til anden at vikariere sammesteds, indtil jeg, under 5te Februar 1870, blev constitueret som Lærer her ved Frederiksborg lærde Skole.

Paa omstaaende Liste betyder A. og B. ældste og yngste Afdeling i syvende Klasse; St. og R. den studerende Afdeling og Real-Afdelingen i femte og fjerde Klasse.

	VII.		VI.	V.		IV.		III.	II.	I.	Timer ialt.
	A.	B.		St.	R.	St.	R.				
ansk	2		2	3	1	2	1	3	5	6	26
latin	(3)	8 (2)	9	9		9		8	6		51
ræsk	6		5	5		5					21
ydsk			2	2	1	2	1	2	3	3	16
ransk	1		3	3		3		5			15
religion og Bi- belhistorie . . .	1		2	2		2		2	2	3	14
historie	3		3	3	1	3	1	3	3	4	24
geographi			1	1	1	1	1	1	2	3	11
arithmetik			2	2		2					
geometri og Regning	} 4	4			5(3)		2	4	4	4	39 (37)
aturhistorie . . .			2	2		2		2	2	3	
aturlære	2	1	2								5
skrivning					2	1	2	2	3	5	15
tegning					1		2	1	2	2	
tegning	2		2	2		2		2	2	1	13
gymnastik og Svømning	2		2	2		2		3	3	3	17
I alt ugentl. Timer	35	34	37	38	36	38	35	38	38	38	
hebraisk	2	2									4
engelsk	2				3		3				3

Ann. I Engelsk har 7de Kl. B. (1 Discipel) og Real-
klasserne læst sammen. I Skrivning har 1ste Kl.
havt 2 Timer fælles med 4de Kl., 3 Timer med
2den Kl. I Tegning har 4de Rkl. havt Timer
fælles med 2den og 1ste Kl.

IV.

Det i Skoleaaret læste eller indövede.

A. I de for alle Disciple gjældende Fag.

D a n s k.

VII: Kl. A. (Mathiesen). Dansk Literaturhistorie forfra til Holbergs Død. Derhos en almindelig Oversigt over Digtekunsten, dens Begreb og Inddeling. Udvalgte Stykker af Laxdælasaga og endel ældre og nyere Digterværker ere oplæste. 19 skriftlige Arbejder. - VII. Kl. B. Foruden ovenstaaende, mod Skoleaarets Slutning Øvelser i mundtligt Foredrag. --- VI. Kl. (Mathiesen). I Begyndelsen af Aaret er det meste af Laxdælasaga oplæst. Udsigt over den nordiske Mythologi efter Dorph. Nordens Guder, Baldur hin Gode, med flere Digterværker af Øhlenschläger og Andre ere i Aarets Løb oplæste af Disciplene. 24 skriftlige Arbejder. — V. Kl. (Hertel). Klassen har efter „Danske og Norske Læsestykker“, udgivne af M. Hammerich, gennemgaaet den danske Digtekunst i kort Overblik fra Kjæmpeviserne til den nyeste Tid og oplæst udvalgte Digterværker af de forskjellige Forfattere. K. Arentzens og Torsteinsons Nordiske Mythologi efter Kilderne er læst og repeteret. 1 Stil om Ugen, ialt 35 Stile. - Med Realafdelingen i denne Klasse sammen med Realafdelingen i IV. Kl. er desuden Bojesens danske Sproglære indtil Ordstillingen gennemgaaet og indøvet ved Analyse. — IV. Kl. (Hertel) Til Øvelser i Oplæsning er der benyttet, foruden „Danske og Norske Læsestykker“, udgivne af M. Hammerich, og Holsts pros. Læsebog, enkelte efter Disciplenes Alder og Standpunkt valgte Digterværker af forskjellige nyere danske Forfattere. Af Holsts poet. Læsebog ere følgende 7 Digte lærte til

Fremsigelse: Kong Christian stod ved højen Mast, Kungsteds Lyksaligheder, Hundemordet, En Sommerdag, Glæde over Danmark, Sct. Laurentius, Den engelske Kapitain. 35 Stile. — III. Kl. (Hertel). Til Øvelser i Oplæsning er benyttet Holsts pros. Læsebog; Bojesens danske Sproglære indtil Ordstillingen er gennemgaaet og indøvet ved Analyse. Af Holsts „Smaadigte til Udenadslæsning“ ere følgende 5 lærte: Matrosen, Thorsing, Eleonore Ulfeldt, Den danske Soldat, Hankattens Frieri. 36 Stile. — II. Kl. (Hertel). Til at indøve Oplæsning er benyttet Funchs, Røginds og Warburgs Læsebog. Bojesens danske Sproglære indtil Ordstillingen, dog med nogle Forbigaaelser, er lært og indøvet ved Analyse. Til Fremsigelse af udenad lærte Vers er der af Holsts Smaadigte lært 7. 42 Stile. — I. Kl. (Mathiesen). Til Indøvelse af Oplæsning og Analyse er benyttet Funchs, Røginds og Warburgs Læsebog, i hvilken hele den prosaiske Del er læst. Jævnside hermed Fremsigelse af udenad lærte Vers efter Holsts „Smaadigte“. Mundtlig Fortælling 1 Gang og Diktatstil 3 Gange om Ugen.

L a t i n.

VII. Kl. A. (Rektor). Ciceronis de off. lib II—III, ejusdem orat pro Ligario; Horatii odar. lib I—III (se nedenfor); Livii hist. lib XXVII. Repeteret ovenstaaende og desuden: Cic. de off. lib I, Livii hist. lib XXVI, Horat. epist. lib I—II, Ciceronis oratt pro lege Manilia, in Catilinam, pro Dejotaro, Vergiliæ Æneid. lib IX. et X. Efter Madvigs carmina selecta Tibul. og Propert. (undt. 8). 64 Stile. 29 Versioner, hvoraf en Del er skreven paa Skolen. Tregders Literaturhistorie og Bojesens romerske Antiquiteter i Udvalg. Til Afgangsprøven opgives: Ciceronis de off. lib I—III, ejusdem oratt. pro lege Manilia, in Catilinam, pro Ligario, pro Dejotaro.

Livii hist. lib XXV, XXXVI, XXVII, Sallustii bel. Catil. Efter Madvigs carmina selecta Tibull. og Propert. (undt. 8). Horat. odar. lib I: 1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 17, 18, 20, 22, 27, 28, 29, 31, 34, 37, 38, lib II (undt. 5), lib III: 2, 3, 5, 6, 8, 9, 13, 14, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 25, 28, ejusdem epist. lib. I et II, Vergilii Æneid. lib IX et X. - VII. B. Læst og repeteret Ciceronis de off. lib II—III, ejusdem oratt. in Catilin. III—IV, pro Dejotaro, pro Ligario. Horatii od. lib. I—III (s. A.), Livii hist. lib XXVII; efter Madvigs carmina selecta Tibull. og Propert. (undt. 8); desuden repeteret Livii. hist. lib. XXVI; Ciceronis oratt. pro lege Manilia. Literaturhistorie og Antiquiteter som VII. A. 70 Stile. 32 Versioner. — VI. Kl. (Reinhard). Livii hist. lib XXVII. Ciceron. or. in Catilin. I, II. Vergil. Æneid. lib XI, XII. Madvig, § 229 til Enden. 84 Stile. 8 Versioner. — V. Kl. (Ostermann). Sallustii Bellum Jugurthinum, Ciceron. or. in Catilin., Ovid Metamorphoses: Verdensaldrene og Deucalion. Madvigs Grammatik: Formlære og Syntax til § 383. 100 Stile. 8 Versioner. — IV. Kl. (Reinhardt). Cæsar. bell. Gall. lib. I, II. Madvig: Formlæren repeteret; i Syntaxen læst og repeteret Kasuslæren samt de vigtigste Regler om Gjenstandssætn. med Konj., om Inf., Gerundium og Particip. 90 Stile. 10 Versioner. — III. Kl. (Ostermann). Bergs og Møllers Lat. Læsebog 24—52; læst og repeteret til Examen Cornelius Nepos: de ni første Biographier. Madvigs lat. Grammatik: repeteret Formlæren og læst Syntaxen til § 261. 60 Stile. — II. Kl. (Hertel). Af C. Bergs og R. Møllers Læsebog (2den Udg.) S. 1—6 og det dertil sig sluttende Tillæg med Forbigaaelse af VII, 4. Af Madvigs latinske Sproglære (4de Udg.) er læst og flere Gange repeteret Formlæren i det for denne Klasse vedtagne Udvalg. I Slutningen af Skoleaaret nogle faa skriftlige Øvelser.

G r æ s k .

VII. Kl. A. (Rektor). Herodots Historie 8de Bog; af Morceaux choisis de Platon par Poyard: Apologie de Socrate, Criton, Phedon. Repeteret ovenstaaende og desuden: Herodots Historie 9de Bog, Plutarchs Themistokles, Theophrasts Charakterer (undtagen cap. XXVIII), Homers Iliade 9de og 10de Bog, sammes Odyssees 6te og 9de Bog, Stolls Anthologi 1ste Deel i Udvalg, Anakreontea (som nedenfor er angivet), Tregders Mythologi med Forbigaaelse af enkelte §§, sammes Literaturhistorie i Udvalg. Til Afgangsprøven opgives Homers Iliade 9de og 10de Bog, sammes Odyssees 6te og 9de Bog, Stolls Anthologie 1ste Del i Udvalg, Anakreontea Nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 24, 25, 26, 30, 31, 32, 33, 35, 40, 43, 54, 57, 58, Herodots Historie 8de og 9de Bog, af Morceaux choisis de Platon par Poyard: Apologie de Socrate, Criton, Phedon, Plutarchs Themistokles, Theophrasts Charakterer (undtagen cap. XXVIII). - VII. B. har læst og repeteret det samme som VII. A. har læst fra nyt af, desuden Homers Odyssees 6te og 9de Bog, Anakreontea samt Stolls Anthologi 1ste Del i Udvalg som VII. A. — VI. Kl. (Ostermann). Xenophons Memorabilia 1ste Bog, Homers Iliade 13de og 14de Bog. Bergs græske Grammatik: Verberne. — V. Kl. (Mathiesen). Bergs Læsebog, 2den Afdeling, 2den Udgave: de første 22 Fabler og alt det mythologiske. Det Væsentligste af Bergs Formlære. — IV. Kl. (Mathiesen). Bergs Formlære til § 109 efter den vedtagne Plan. Sammes: Græsk Læsebog, 1ste Afdeling, forfra til Side 42, med Forbigaaelse af enkelte Exempler.

T y d s k .

VI. Kl. (Hertel). Jürs und Rung „Deutsche Dichter

von Klopstock bis auf die neueste Zeit“ (2te Ausgabe durch C: Jürs); desuden Schillers „Wilhelm Tell“. Nogle Kapitler af Simonsens Syntax ere læste, og sammes Formlære repeteret. — V. Kl. (Hertel). P. Hjorts pros. Læsebog (4de Udgave) fra Side 437 til 482; S. 586—599 og fra S. 655—673. Simonsens Formlære er repeteret. — V. Rkl. (Lowsen). Toepfers Udvalg af den tydske Literatur, 1ste og 2det Hefte, med Undtagelse af den sidste Fortælling i 2det Hefte. — IV. Kl. (Mathiesen). Hjorts Læsebog, S. 134—55, 164—183 og 186—94. Simonsens Formlære. — IV. Rkl. (Lowsen). Toepfers Udv. af den tydske Literatur, 1ste og 2det Hefte, med Undtagelse af den sidste Fortælling i 2det Hefte. — III Kl. Hjorts Læsebog, 5te Oplag: Kotzebues Reise forfra til Side 79. Simonsens Formlære. Holbechs og Petersens Materialier, forfra til S. 14. — II. Kl. (Lowsen). Rungs tydske Læsebog, S. 86—129 og S. 169—191. Af Simonsens Grammatik det for Klassen normerede Pensum. — I. Kl. (Lowsen). Rungs tydske Læsebog, S. 34—86. Simonsens Grammatik: det for Klassen normerede Pensum.

F r a n s k .

VII. Kl. (Børre). Af Sicks franske Læsestykker, 2den Del, er læst S. 80—143 og 33—44; derefter Le verre d'eau p. Scribe. Alt cursorisk og paa Skolen. — VI. Kl. (Børre). Af Borrings Etudes, 7de Udgave, er læst S. 187—258, 300—325, 342—384, 390—448. Hele Pios Grammatik er repeteret, og cursorisk Læsning er øvet hver 14de Dag. 25 skriftlige Arbejder ere udarbejdede paa Skolen. — V. Kl. (Børre). Af Borrings Etudes er læst S. 1—62, 119—162, 426—437. Af Grammatiken er læst Formlæren og Hovedtrækkene i Syntaxen indtil Slutningen. 21 skriftlige Arbejder paa

Skolen. — IV. Kl. (Mathiesen). Borrings Læsebog for Mellemklasserne, S. 1—53, 241—262. Det væsentligste af Formlæren efter Pios Grammatik. 26 skriftlige Arbejder ere skrevne paa Skolen. — III. Kl. (Børre). Af fransk Læsebog for Begyndere af A. M. er læst forfra til S. 77 og S. 86—102. Af Pios Grammatik ere de regelmæssige Former læste og repeterede. Paa Skolen er i den sidste Halvdel af Aaret skrevet endel Stile, hvortil Stoffet er hentet fra Dagens Lektie.

Religion.

VII. Kl. (Børre). Lukas Evangelium Cap. 1—16 i Grundsproget. — VI. Kl. (Børre). Assens Bibelhistorie er repeteret. Ligeledes er Troeslæren i sin Helhed repeteret efter Balslevs Forklaring til Luthers Katechismus. — V. Kl. (Lowsen). Assens Bibelhistorie S. 153—234. Balslevs Katechismus § 82 til § 112. — IV. Kl. (Børre). Assens Bibelhistorie fra 6te Afsnit til Bjergprædikenen. Enkelte Partier af 9de Afsnit, der indeholder en Udsigt over det gamle Testaments Skrifter, ere forbigaaede. Balslevs Forklaring fra Fadervor til Slutningen. Endel Psalmer. — III. Kl. (Lowsen). Assens Bibelhistorie S. 1—79. Balslevs Katechismus S. 30—57. — II. Kl. (Lowsen). Balslevs Bibelhistorie S. 1—100. Balslevs Lærebog S. 1—30. — I. Kl. (Børre). Efter Balslev er læst de 3 Troesartikler med Luthers Forklaring. Balslevs Bibelhistorie fra Begyndelsen af det gamle Testamente til Enden af det nye. Endel Psalmer ere lærte.

Historie.

VII. Kl. A. (Königsfeldt og Reinhard). Hele Middelalderens og den nyere Historie efter Kofod. Gl. Hist. efter Thriges mindre Lærebog. - VII. B. Middel-

alderens og den nyere Historie fra 1556 til 1815 efter Blochs Lærebøger. Gl. Hist. efter Thriges mindre Lærebog. — VI. Kl. (Königsfeldt). Middelalderens Historie efter Blochs Lærebog og den nyere Historie efter Sammes Lærebog indt. S. 34. — V. Kl. (Königsfeldt). Danmark, Norge og Sverig efter Thriges Lærebog; Realdisciplene tillige den almindelige Historie efter Kofods fragmentariske Lærebog. — IV. Kl. (Reinhard). Thriges gl. Historie. Königsfeldts gl. Geographi. - IV. Rkl. (Königsfeldt). Realdisciplene have tillige læst Middelalderens og den nyere Historie til 1798 efter Kofods fragmentar. Historie. — III. Kl. (Königsfeldt). Middelalderens og den nyere Historie indtil 1815 efter Kofods fragmentar. Lærebog. — II. Kl. (Königsfeldt). Den gamle Historie efter samme Lærebog. — I. Kl. (Børre). Fædrelandets Historie efter Nissens Lærebog (ved Barfod) forfra til Christian den Sjette, samt Kampen den 2den April 1801. Stoffet er navnlig i den ældre Tid udviklet, dels ved mundtlig Fortælling, dels ved Medtagelse af Sagnfortællingerne i Klassens danske Læsebog.

G e o g r a p h i.

VI. Kl. (Königsfeldt). Hele Geographien efter Vel-schows Lærebog. — V. Kl. (Königsfeldt). Den almindelige Indledning til Geographien og den specielle til Europa samt Danmark, Norge og Sverig, Amerika og Australien; Realdisciplene hele Geographien; Alt efter Vel-schow. — IV. Kl. (Königsfeldt). Erslevs Lærebog Nr. 2, S. 93—175; Realdisciplene tillige forfra til S. 77. — III. Kl. (Königsfeldt). Erslevs Lærebog Nr. 2, forfra til S. 97. — II. Kl. (Petersen). Hele Erslevs mindre Lærebog (Nr. 4). — I. Kl. (Petersen). Erslevs mindre Lærebog til Amerika.

Mathematik og Regning.

Mathematik. De brugte Lærebøger ere: Holmstedts Ledetraad i Arithmetik og sammes Ledetraad i Geometri og Trigonometri. I IV. Kl.: Assens Arithmetikens Begyndelsesgrunde). VII. Kl. A. (Bendz). Repeteret hele Mathematiken. Opgaver hjemme 34 Gange. - VII. Kl. B. Læst Trigonometrien og Stereometrien til Nr. 525. I Arithmetiken er læst Cap. 8 og 9, repeteret Cap. 1 § 6, Cap. 3 og 6. 33 Opgaver. — VI. Kl. (Bendz). I Plangeometrien er læst fra Nr. 301 og ud, repeteret fra Nr. 265. I Arithmetik er læst Cap. 4, 6, 7 og 9 til Nr. 196. 31 Opgaver. — V. Kl. (Bendz). I Plangeometrien er læst fra Nr. 153 til Nr. 301, dog af Hensyn til Realdisciplene med Forbigaaelse af adskilligt. Repeteret forfra. I Arithmetiken er læst Cap. 1 § 5 og 6, Cap. 2, 3, 4 og 6, ligeledes med Forbigaaelse af adskilligt. 35 Opgaver. - V. Rkl. (Bendz). Læst Plangeometrien fra Nr. 153 og ud, repeteret den hele; i Arithmetiken læst og repeteret det hele Pensum, som udfordres til Examen. I geometrisk Tegning er gjenmemgaaet de elementære Konstruktioner. 32 Opgaver. — IV. Kl. (Bendz). I Plangeometrien er læst forfra til Nr. 153. I Arithmetiken er læst efter Assens Lærebog forfra til Nr. 62. — Regning. V. Rkl. (Bendz). Efter Hansens Lærebøger ere gjenmemgaaede og repeterede de forskjellige Regningsmetoder. 33 Opgaver. — IV. Rkl. (Bendz). Omvendt og sammensat Reguladetri, Delingsregning, Gjennemsnitsregning og Procentregning efter Hansens Regnebøger. 14 Opgaver. — III. Kl. (Petersen). Reguladetri med hele Tal og Brøk; Bogstavregning med hele Tal efter Bergs Opgaver. — II. Kl. (Lowsen). De 4 Regningsarter i Brøk efter Rabens Lærebog samt Reguladetri med Brøk. — I. Kl. (Low-

sen). De fire Regningsarter i benævnte Tal efter Rabens Lærebog samt Reguladetri med hele Tal.

Naturhistorie.

VI. Kl. (Petersen). Et Kursus i Zoologi efter Lützens Lærebog Nr. 2, et Kursus i Botanik efter Petits Lærebog. To botaniske Udflugter. — V. Kl. (St. og R.). (Petersen). I Zoologi: det menneskelige Legeme efter Lützens Lærebog Nr. 2; i Botanik: den specielle Del efter Petits Lærebog. Tre botaniske Udflugter. — V. Rkl. har repeteret Lützens Zoologi efter Lærebog Nr. 2. — IV. Kl. St. og R. (Petersen). Leddyr og Bløddyr efter Lützens Lærebog Nr. 2. Øvelser i at bestemme og beskrive Planter. To botaniske Udflugter. — III. Kl. (Petersen). Pattedyr og Fugle efter Lützens Lærebog Nr. 2. Øvelser i at bestemme og beskrive Planter. To botaniske Udflugter. — II. Kl. (Petersen). De koldblodige Bendyr og Leddyrene samt Bløddyrene til Søpungene. Plantens Dele ere gennemgaaede. To botaniske Udflugter. — I. Kl. (Lowsen). Pattedyr og Fugle efter Lützens Lærebog Nr. 2.

Naturlære.

VII. Kl. A. (Petersen). Læst den mekaniske Del efter Ørsted fra § 148 til § 440. Repeteret hele Bogen. — VII. B. Læst og repeteret Naturlærens chemiske Del efter Petersens Lærebog. — VII. A. og B. Læst og repeteret Jørgensens Astronomi.

Skrivning. (Brasen).

Der er anvendt den samme Methode, som er omtalt i Programmet for 1868.

Tegning. (v. d. Recke).

Frihaandstegning efter 1—5 Hefte af Helsteds „Vei-

ledning i Tegnekunsten“ er i Aarets Løb bleven fortsat, idet Brugen af Lineal og Maal som sædvanligt har været forbudt. Da Tegneundervisningen for Realisternes Vedkommende ophører med V. Rkl. og for Skolens øvrige Disciple allerede med III. Kl.; — da fremdeles et toaarigt Kursus er nødvendigt til Foredrag i og Indøvelse af Perspektiv- og Skyggelæren, og da endelig Disciplenes Udvikling i mathematisk Henseende i de 3 første Klasser er for ringe til, at de vilde kunne forstaa et saadant Foredrag, saa har dette (for iaar kun vedrørende Begyndelsesgrundene af Perspektivlæren) med tilhørende „Klodstegning“ været henlagt til IV. Rkl. for i næste Skoleaar at efterfølges i V. Rkl. af et tilsvarende Foredrag over Skyggelæren tilligemed Udførelse af en beskygget Tegning.

B. De fri Fag.

Hebraisk.

VII. Kl. A. (Køningsfeldt). Hele Genesis; Grammatiken efter Whitte. — VII. B. Genesis Cap. 1—16; Whittes Grammatik indtil § 77 med Undtagelse af 6te og 7de Cap.

Engelsk.

VII., V., IV. Kl. (Reinhardt). Listows Ledetraad, 1ste Afd., S. 1—62 i Udvalg. Sammes engelske Læsebog, 1ste Afd., helt. Løkkes Grammatik: Formlærens 6 første Capitler.

V.

Beretning om Skurpskydningen

fra Juni 1869 til 11te Juni 1870.

Tal af Disciple, som have deltaget i Øvelserne.	Afstand i Alen.	Antal				Total- sum.	Middel- tal.
		Skytter.	Skud.	Points.	Træffere.		
11, hvoraf	100	11	250	254	216	470	2,04
3 afgik i	150	3	37	45	31	76	2,05
1869.	200	3	23	21	17	38	1,65
			290	320	264	584	2,01

I støttet Anslag er afgivet: 108 Skud.

I frit " " " 182 "

- Ann.** 1. Da Skolens Rifler underkastedes en større Reparation, blev der laant en Remingtonriffel, med hvilken der blev afgivet 100 Skud.
2. Tallet af Skydedage har været 6.

VI.

Skolefester.

I.

Den 22de Juni f. A. var det 25 Aar siden, at Hr. Adjunkt Børre begyndte sin Virksomhed som Lærer her ved Skolen. Kl. 10 paa denne Dag afbrødes derfor Skolearbejdet, og da Hr. Børre til den Tid mødte i Skolegaarden, modtoges han ved Indgangen af de der

samlede Disciple, og en af disse henvendte et Par hjertelige Ord til ham. Derpaa begav vi os alle op i Skolens Højtidssal, hvor der først blev afsunget følgende tre Vers af en af Pastor Hostrup forfattet Sang:

Hvor rolig er den lille By,
 Hvor gjemt for Kastevinde kaade!
 Den faaer kun Døn af Stormens Gny,
 Kun Stænk af Verdenshavets Fraade.
 Og Livets Strøm er der saa klar,
 Den flyder tyst, men rinder snar,
 Og før vi ret det blive vaer,
 Har den os langt paa Dybet ude.

Som Trækfugl kom Du hid i Vaar —
 Den Vaar blev snart til fem og tyve —
 Og fæsted Bo paa Skolegaard
 For siden længer bort at flyve;
 Og Tiden skred og Strømmen randt,
 Din Præstegaard i Taager svandt,
 Men Skolen stod og Skolen bandt,
 Og før Du vidste, var Du fangen.

Det Baand, som Aar ej sled itu,
 Men altid stærkere har tvundet,
 Som fast til Skolen bandt din Hu,
 Til Dig har ogsaa Skolen bundet.
 Med Dig idag den mindes fro
 De svundne Timers travle Ro,
 Den Tid, da her Du virked tro
 Og mildt og fordringsløst og stille.

Efter Sangen henvendte jeg omtrent følgende Ord til de Tilstedeværende: „Lærere og Disciple ophøre for idag med deres rolige og ensformige Arbejde i Klasserne for alle at samles her i Skolens Højtidssal til en lille Takkefest. Jeg kalder den lille i materiel Forstand, fordi vi Smaafolk i en lille Skole i en lillebitte By ikke kunne optræde ved vore Skolefester med kostbart Ar-

rangement eller under Paukers Lyd, men jeg er vis paa, at vi alle møde til denne Fest med et Hjerte rigt paa taknemmelige Følelser, fuldt af ublandet festlig Glæde over, at vi idag se en i vor Midte holde sit 25 Aars Embedsjubilæum, jeg kunde næsten have Lyst til at sige, som ung Mand. Thi Hr. Børres venlige Hjerte og nøjsomme Sjæl have givet ham den Nektar, der ogsaa holder Aandens ydre Hylster smukt og ungdommeligt, have ladet ham drikke af den Ungdomskilde, som enhver vel kunde drikke af, men som saa faa i Virkelighed naa hen til. Og skjønt Hr. Børre har vidst at skabe sig denne misundelsesværdige Sjælens Ligevægt, er der dog ingen af os, der se hen til ham obliquo oculo, med skjæve Øjne; tvertimod, vi alle, baade Lærere og Disciple, glæde os over hans Lykke. Men idet jeg skal forsøge at forklare Grunden hertil, kommer jeg netop til det, hvori jeg sætter Hr. Børres særegne Betydning som den unges Lærer og som Deltager i Skolens hele Samfundsliv. Hvad hans personlige Forhold til sine Disciple angaar, bæres det helt igjennem af een stor Grundtanke, der leder og styrer alt, hvad han gjør. Og denne er, at der uden Undtagelse er en Vej til enhver Discipels Sjæl, ad hvilken man altid med det Gode kan bringe ham til at opfylde sine Pligter, og at, naar en Lærer ikke kan finde denne, eller, naar han har skimtet den, ikke kan faa den rigtig banet og farbar, at da Læreren ikke er fri for Skyld; eller, som Hr. Børre engang udtrykte sig for mig om en meget slem Discipel: „der er naturligvis en rigtig god Side hos ham, som hos enhver, naar man blot kan faa Sigte paa den og derved tage ham fra Gemytets Side“. Derfor opgiver Hr. Børre aldrig en Discipels „Følgen med“, derfor veed han altid at finde et eller andet til enhver Discipels Undskyldning eller Forsvar. Naturligvis vilde

det næppe gaa i denne syndige Verden, hvis vi alle mente, at det ikke var godt nu og da ved strenge Midler at bringe den sløve Discipel til at gaa i sig selv, tvinge ham til at lade Aanden ytre sig, aabenbare sig, arbejde. Men jeg siger, at det er et Held for en Skole at have een Lærer, der staar paa et saadant optimistisk Standpunkt, at have een Lærer, der saaledes gaar paa Jagt efter det Gode og saa nødigt vil have Øjet aabent for de slemme Sider, der jo dog ogsaa kunne opdages større eller mindre hos enhver, der er født af en Kvinde. Og et stort Gode er det for Disciplene at have en saadan Talsmand i Lærernes Raad. — Dernæst et Par Ord om det andet, som jeg henpegede paa, idet jeg sagde, at Hr. Børre har en særegen Betydning som Deltager i Samfundslivet i Skolen. Det er kun Antydninger, som jeg kommer med, for ikke at trætte flere iblandt dem. I ethvert Samfund, ja i enhver Familie er der et eller andet Medlem, hvis velgjørende Virksomhed man ligesom føler paa forskellige Punkter uden at man egentlig kan paa-pege den eller den bestemte enkelte Handling som Bevis for saadanne Personlighedens Indflydelse, thi de holde ikke af at frembyde sig; det ligger snarere i deres Natur at virke saa stille og ubemærket som muligt; de ere ligesom ængstelige for, at deres vel mente Hensigter let kunne blive profanerede; thi de handle efter Hjertets umiddelbare Indskydelse og ikke efter en Beregning om, hvorledes deres Iver „vil tage sig ud“ for et reflekterende, høitæret Publikum. En saadan velgjørende og ligesom sig skjulende Indflydelse udøver Hr. Børre i vort Samfundsliv her ved Skolen. Selv, som det synes, mærkværdig fri for det lille stakkels Jægs forfængelige Pleje kan han saa let være fuld af Anerkjendelse, hvor han ser noget godt, og gaa uberørt, uafficeret, med et alt andet end ærgerligt Smil forbi sin Næstes Selvbehagelig-

hed. Det er derfor saa sandt og saa smukt, hvad vi nylig sang

— — — — Du virked tro
Og mildt og fordringsløst og stille.

Hvad er det da, der giver Hr. Børre — jeg kunde næsten have Ret til at sige — noget overlegent, hvis dette Udtryk ikke passede saa ilde til hele den Maade, hvorpaa han træder frem; hvad er det, der giver ham den smukke Ro ligeoverfor alle de Brydninger, som Skolelivet fører med sig og bør føre med sig? Det er hans Kjærlighed, ikke til den eller den Lærer, ikke til den eller den Discipel, men til Institutionen, til Skolen og da netop til denne Skole. Denne Kjærlighed har været den Ledestjerne, som klart og mildt har lyst for Hr. Børre under hans Skoleliv, under hans Skolearbejde, og den har ikke ledet ham vild, men ført ham uskadt forbi de forskellige Personers Skylla og Karybdis. Derfor har han en god Plads i alle Hjerter her ved Skolen og derfor sang vi nylig:

Det Baand, som Aar ej sled itu,
Men altid stærkere har trundet,
Som fast til Skolen bandt din Hu,
Til Dig har ogsaa Skolen bundet.

Men Skolen, Hr. Børre, er Dem ogsaa taknemlig for Deres Virksomhed som Faglærer, som Docent. Og her gaar jeg over til den tredie Side af Deres Forhold til Skolen. De opfylder med Troskab og Nøjagtighed Deres særlige Hverv som Speciallærer; og det ikke blot ved Deres Flid i Timen fra dens Begyndelse til dens Ende, men ogsaa derved, at De har erkjendt, at vi Lærere ved de lærde Skoler rundt om i Provindserne ere ligesom Vagtposter for de aandelige Interesser; at det som Følge heraf maa staa os klart for Øje, at den Lærer, der ikke stræber efter Evne at følge sin særlige Videnskabs Udvikling, gaar tilbage, bliver mere og mere uskikket til at lede den unge ind i det udviklede Kulturliv. Thi det

er ikke blot i den materielle Verden at der i vor Tid gjøres uhyre Fremskridt; men i selve Videnskaben er der en stærk Gjæring; og det er ikke blot i Naturvidenskaberne, at mægtige Opdagelser gjøres, men for blot at nævne to Fag, der ere af afgjørende Betydning for Skolen: Sprogvidenskaben og Historien ere slaaede ind paa aldeles ny Veje for at løse deres Opgaver. Enhver, der ikke efter Evne stræber at følge disse Udviklinger, vil staa hjælpeløs, naar den sammenlignende Sprogforskning om stakket Tid omformer Grammatiken, eller naar Palæologien lader Historiens Fortid ses i et aldeles nyt Lys. Sandelig den lærde Skoles Lærere have al deres Tid, hele deres otium behov forat kunne opfylde deres Pligter som Aandslivets Tjenere. De, Hr. Børre, har ikke udgivet noget som Videnskabsmand, og, skjønt jeg selv har forsøgt mig lidt i denne Retning, maa jeg dog sige, at det er et stort Spørgsmaal, om vi Lærere i Reglen ikke gjøre bedre i at anvende vor ikke store Fritid til at optage Videnskabsmændenes Ydelser og gjøre disse frugtbringende for den os betroede Ungdom, end selv at forsøge paa at deltage med i literære Tog. De har valgt den første Vej, og den Interesse, De har for Aandslivet overhovedet, er Borgen for, at De vil vedblive dermed. Men Fristelserne ere mange. Det praktiske Liv hædrer sine Dyrkere og har kun lidet tilovers for aandelige Arbejder, naar der ikke viser sig haandgribelige Beviser for, at de bære Frugter for de materielle Interesser. Gid Deres Stræben bestandig maa gaa i ideel Retning; gid De bestandig maa finde Glæde i at grandske over, hvad nyt og godt af aandelig Føde De kan meddele Deres Disciple.

Skjønt der var meget, jeg endnu havde at sige, haaber jeg dog ved det allerede sagte at have slaaet paa Strenge i mine Tilhøreres Sjæle, hvorved disse selv ville udfylde, hvad jeg har forbigaet. Jeg skal derfor

slutte denne Udtalelse og frembære det, hvorfor vi her ere samlede: en hjertelig Tak fra os alle, Lærere og Disciple, for de 25 Aar, De har arbejdet her ved Skolen, og et inderligt Ønske om, at De i mange Aar maa røgte Deres Kald i samme Aand som tidligere.

Efterat dernæst Hr. Børre paa sin egne sagtmødige Maade havde takket for den ham beviste Ære, blev sidste Vers af Festsangen afsunget:

Det stille Liv er ogsaa skjønt,
 Den stille Skoles Hverdagsmøje
 En Mindekrands os snoer af Grønt,
 Der fryder huldt som Farver høje.
 Saa blive din da smuk og lang,
 Mens tro Du vogter paa din Gang
 Din Frihed under Vanens Tvang
 Og holder ung dig blandt de Unge.

Derpaa sluttedes Festen. Disciplene fik Frihed i de øvrige Timer, medens Lærerne tilbragte Dagen hos Hr. Børre.

2.

Skolen har hidtil ved festlige Lejligheder kun kunnet hejse sit Flag paa den fjerneste Gavl af Hovedbygningen, hvorfra det næppe kan ses i selve Skolegaarden. Vi have derfor iaar faaet en Flagstang rejst paa den ene Plæne ved Legepladsen. Og her agte vi i Fremtiden ved Flagning at hilse de større Mærkedage i vort Lands, i Nordens indre og ydre Historie. Ved at benytte en Dag, paa hvilken Skolen skulde have Maanedsløvs Kl. 10, ordnede øverste Klasse en lille Festivitet i Gaarden, da Dannebrog første Gang der hejsedes. Sangen og Talen ved denne Lejlighed vare af en Discipel i syvende Klasse. Skjønt jeg ellers ikke holder af eller plejer at aftrykke i Programmet de Smaasange, som Disciplene

forfatte til Skolens Fester, har jeg dog gjort en Undtagelse denne Gang, da jeg tror, at nedenstaaende Sang slog godt an hos Ungdommen.

Hia stolte Tid er længst forbi,
 Da Danmark var et mægtigt Rige;
 Et lille Folk nu ere vi,
 Fra Magten har vi maattet vige.
 Os levnet er kun Mindets Skat,
 Den Fjenden ej har faaet fat,
 Men gjennem Nutids mørke Nat
 Den lyser som en Trøstens Stjerne.

Ja, Danmark har en Fortid rig
 Paa mange glimrende Bedrifter,
 Det aldrig brugte List og Svig,
 Dets Flag er uden Plet og Rifter.
 Dets Sønner har viist Kraft og Mod
 Og gjerne ofret Liv og Blod,
 Ej Ryggen vendt, men Fod for Fod
 For Overmagt kun Pladsen veget.

Naar vi i Tale eller Sang
 Om Fædrenes Bedrifter høre,
 Da føle vi en mægtig Trang
 Til selv det samme at udføre,
 Da gribes vi af hellig Lyst,
 Begejstring fylder da vort Bryst.
 Vi lytte kun til Ærens Røst
 Og lade Smaaligheden fare.

Langt bedre dog end nogen Bog
 Os kan om Fædres Stordaad minde,
 Kan Du, vort gamle Dannebrog,
 Vor Fortid lægge os paa Sinde.
 Saa vaj da, himmelfaldne Flag!
 Og mind os kraftig om hver Dag,
 Hvorpaa vor gode, danske Sag
 En skjøn og herlig Sejr har vundet.

3.

Den 27de Maj havde Skolen sin sædvanlige Skovtur, der denne Gang gik forbi Gribskov langsmed Esrom Sø til Sølyst. Efterat Disciplene havde moret sig der en Timestid med Sang og Tale, kjørtes der til det egentlige Hovedpunkt, Hellebæk, hvor Tiden gik hen til Kl. 5 med Leg og Sang og med at beskue den smukke Egn. Derfra gik Toget til Snækkersten, hvor Festen sluttedes med Veddeløb og andre gymnastiske Idrætter.

De højtærede af Hillerøds og Omegns Beboere, som kom øverste Klasses Anmodninger imøde og stillede Kjøretøjer til Afbenyttelse paa denne Skoleungdommens glædeste Dag, tillader jeg mig herved at overbringe Disciplenes hjertelige Tak.

VII.

*Videnskabelige Apparater.***A. Fortegnelse over de i Aaret 18^{69/70} i Skolebibliotheket indsatte Værker.**

De, der ere betegnede med †, ere Gaver fra Private: De med * betegnede ere indkjøbte paa Bogauktioner i Kjøbenhavn. Anskaffelsen af et Par Fortsættelser af æsthetiske Værker skriver sig fra den i Programmet for 18^{64,65} omtalte, tidligere bestaaende Forbindelse mellem Skole- og Discipulbibliotheket. (Naar Formatet er Octav, er det ikke angivet.)

Aarbøger for Nordisk Oldkyndighed og Historie, udg. af det Kgl. nordiske Oldskriftselskab. 1868.

Annalen der Physik und Chemie. Herausgeg. von J. C. Poggendorff. 1869.

Berggreen, A. P., Folke-Sange og Melodier, samlede og udsatte for Pianoforte. 9de Afd. 5—14 H. 1868.

Bibliotheca Philologica, von Müldener. 1868.

Billeder af berømte danske Mænd og Qvinder fra Reformationens Indførelse til Kong Frederik den 7des Død. 22—23 H.

Bjørnson, B., Smaaopffer. 3die Dpt. 1868.

Brodén, J. L., Öfversigt af Diktarterna. För Elementarläroverkets 6te og 7de Klasse. Bearbetung af 2dra Upl. 1864.

Brugård, H., Über Bildung und Entwicklung der Schrift. 1868.

Büchschütz, B., Besitz und Erwerb in griech. Alterth. 1869.

Bøgg, G., Dramatiffe Arbejder. 6te Bd. 1868.

Corssen, W., Über Aussprache, Vokalismus und Betonung der lateinischen Sprache. 1 Bd. 2 Ausg. 1868.

Curtius, G., Studien zur griech. und latein. Grammatik. I, 2. II, 1. 1868.

Daa, Ludvig Kr., Om Nationaliteternes Udvikling. I, 1869.

*Dalgaard, Geographiffe Billeder fra Heden. 1867.

*Documenter og Actstykker til Kjøbenhavns Befæstnings Historie. Samlede af G. F. Lassen. 1855.

*Emerson, North-american arithmetic. Philadelphia. 1848.

Ettar, G., Strifter. 21 Bd. 1868.

*Fibiger, C. G., Lyset og dets Egenstaber, m. Træsnit. 1860. For Romantik og Historie. Et Maanedsskrift udg. af H. B. Holst. 1—6. 1869.

Forslag til en forandret Indretning af det højere Skolevæsen (i Norge). 3die Del. 1868.

Fryxell, And., Berättelser ur Svenska Historien. 38 D. 1868.

Gauss, C. F., Werke. 4ter Bd. 1868.

*Geschichte Christian des Vierten von Heins Stangen, länger vorgetragen mit Anmerkungen und Zusätzen erweitert von J. S. Schlegeln. 1—2. 1757. 4.

Goldschmidt, M., Smaaforestællinger. 2—4. 1868.

Hanovii, F., in Theophrasti characteras Symbolæ criticæ alteræ. 1861. 4.

Hesyhii Alexandrini Lexicon. Rec. M. Schmidt. Vol. V, 4. 1868.

Historisches Quellenbuch zur alten Geschichte, bearb. von A. Weidner. II, 3. 1868.

*Historiiff biographiffe Samlinger til den danske Sprog og Literaturhistorie. Udgivne for den danske historiiffe Forening af C. Molbech. 1851.

- Hof- og Statistkalender, Kongl. Danst, for Aaret 1869.
- *Hoffmann, die Serapionsbrüder. 1—4. Berlin. 1844.
- Homers Ilias. Für den Schulgebrauch erklärt von K. T. Ameis. I, 1. 1868.
- Homeri Odyssea ed. J. La Roche. I—II. 1867—68.
- *Humboldt, A. v., Briefe an Barnagen von Gense aus den Jahren. 1827—58. 3ter Aufsl. 1860.
- * — — — — — Reise i Amerika, overs. af Sødring. 1856.
- Indogermanische Chrestomatie. Von H. Ebel, A. Leskien, J. Schmidt und A. Schleicher. 1869.
- Jülg, B. Über Wesen und Aufgabe der Sprachwissenschaft. 1868.
- Kaart over Palæstina, udarb. af Krarup-Vilstrup, tegnet og lithographeret af F. Christiani.
- Kepfer, R., Sammede Afhandlinger. 1868.
- Kinch, J., Ribe Bys Historie og Beskrivelse indtil Reformationen. 2—3 H. 1868—69.
- Koch, C. T., Historische Grammatik der englischen Sprache. III, 2. 1868.
- Krüger, K. W., Über griechische Schulgrammatiken. 1869.
- *Königsfeldt, Kong Frederik den 7des Regjerings Aarboj. 1863.
- Lange, J., Om en Række antike Figurer. 1869.
- Leçons Nouvelles d'Algèbre élémentaire par A. Amiot. 3ième ed. 1864.
- *Lepsius, R., das allgemeine linguistische Alphabet. 1855.
- Listow, Chr.: T. Livii Historiarum Rom. lib VI—X med Oplysning til Skolebrug. 2 H. 1868.
- Literarischer Wochenbericht aus Leipzig. 1869.
- Lysias, Ausgewählte Reden, erkl. von H. Frohberger. 2 Bd. 1868.
- Madvigius, J. N., M. Tullii Ciceronis de finibus bonorum et malor. libri V. Recens. et Enarr. Ed. II. 1869.
- Nestors russiske Krønike, overs. og forkl. af C. W. Smith. 1869.
- *Norske Samlinger, udgivne af et historisk Samfund i Christiania. 1—4 H. 1849—52.
- — — — — Oldskriftselskabs Samlinger. 1862—69.
- *Novalis, Schriften, herausgeg. von Tieck und Schlegel. 1—2. Berlin. 1837.
- *Nye Testament og Psalmerne paa Ungarsk. Köszegeu. 1846.

- *Nye Testamentet og Psaltaren. Stockholm. 1840.
Om Forholdet mellem Dansk og Nabosprogene. I. 1869.
Dørskou Th., Af mit Liv og min Tid. 1868.
- *Ovidii Nasonis Opera, ed. Heinsius. 1—3. 1658—61.
Platons Theaitetos, overs. og opl. af B. T. og F. C. Dahl. 1869.
- *Plutarchi vitæ parallelæ, ed. C. Sintenis. 1—4. 1839—46.
Præsensé G. de, Jesus Christus, hans Tid, hans Liv, hans Gjerning. 1869.
- Randf. J., Taschenwörterbuch der böhmische und deutschen Sprache. 1867.
- Rasmussen, O. F. C., Optegnelser om Gisselfeld. 1868.
Revue de linguistique et de philologie comparée. Tome premier. 1867—68.
- Reise der oesterreichischen Fregatte Novara um die Erde. Anthropologischer Theil. 3te Abtheil. Ethnographie, bearb. von F. Müller. 4. 1868.
- Rischelii opuscula academica. V. II. 1868.
- *Samlung zur dänischen Geschichte, Müntzkenntnitz, Oekonomie und Sprache, durch J. H. Schlegel, 1—2. 1771—76.
- Samlinger til Jydsk Historie og Topographie. II, 2.
Samlinger, Danske, for Historie, Topographie o. s. v. B. IV. 1869.
- Shück, M., Vårt Land och Folk, för Skolan og Hemmet 1862—63.
- Schreber, D. G. Dr., Sundheds-Gymnastik i Hjemmet. 2. Dpl. 1868.
- Shakespeare, Will., Dramatiska Verker, overs. af Lembecke. 9. Del. 1869.
- Sick, Franske Læsestykker, 2 H. 1868.
Slovansky Zemevid od J. P. Safarika. 1842.
Sprache, Sprachen und Völker. von G. Curtius. 1868.
- *Stærkødder, et Digt af G. Bram. 1785.
Sundén, D. A., Svensk Språklära. 1869.
- *Svensk-norsk Haand-Ordbog, udg. af L. K. Daa. 1841.
Thomassen, J. H., Enthüllungen aus der Urgeschichte. 1869.
- Thomsen, C., Græsk Ordforjningslære til Skolebrug. 1869.
†Thrige, S. B., Lærebog i Geographien for de lavere Klasser, 4de Udg. 1869.
- Thura, L., Veiledning i de grammatiske Grundbegreber til Brug ved den første sproglige Underviisning. 1868.

- Tidsskrift for populære Fremstillinger af Naturvidenskaben, udg. af C. Fogh og C. F. Lytken, 3 R. V. 1868.
 Tidsskrift, Nordisk, udgifven af G. K. Hamilton. 1865—69.
 Tidsskrift for Mathematik, udg. af C. Tychsen. 1868—69.
 Tidsskrift for Physik og Chemi, udg. af A. og J. Thomsen. 7. og 8. Aarg.
 Tidsskrift, Nyt, for udenlandsk theolog. Literatur, udg. af H. N. Clausen. 1868—69.
 Tidsskrift for Philologi og Pædagogik. VIII.
 Tidsskrift, Danst. uda. af W. Scharing. 1869.
 Topelius, Z., Fältskärns Berättelser, 1—3. 1864.
 *Tower, intellectual Algebra. New-York 1851.
 *Tullin, C. B., Udvalgte Digte ved K. H. Seidelin. 1799.
 Ulfeld, Leonora Christine, „Jammers-Minde.“ En egenhændig Skildring af hendes Fangenskab 1663—85. Udg. af S. Birket Smith. 1869.
 Verordnungen und Gesetze für die höheren Schulen in Preussen, herausgeg. von L. Wiese. II Abth. 1868.
 *Voel, Carl, Geographische Billeder ved Wöhl. 1857.
 Völker- und Sprachen-Karte von Oesterreich. Zusammen- ges. von H. Kiepert. 1867.
 Weiss, H., Kostümkunde. Handbuch der Geschichte der Tracht und des Geräthes vom 14 Jahrh. bis auf der Gegenwart. Lief. 3—4. 1869.
 Welhaven, J. S., Samlede Skrifter. 7—8 Bd. 1868.
 Xenophons griechische Geschichte, erkl. von B. Buchhenschütz 1—2. 1866—68.
 Zinck, L., Congreve, Vanbrugh og Sheridan, en Skildring. 1869.
 *Øhlenschläger, Eventyr af forstj. Digtere, oversatte. 1—2. 1816.
 *Øhlenschläger, Fisteren og hans Børn. 1840.

B. Den naturhistoriske Samling

har modtaget af Hr. Jægermester Lowzow:
 Et Herbarium og nogle Insekter.

C. Den fysiske Samling

har modtaget følgende Forøgelse:

- En elektro-magnetisk Maskine.
 En bevægelig Strøm.
 En Strøm, der drejer sig om en Magnet.

VIII.

A. Summarisk Oversigt over Skolens Indtægter og Udgifter i Finantsaaret 18⁶⁹₇₀.

Indtægt:	
Jordebogsindtægt med Fradrag af	
Skatter	3,630 Rd. 11 Sk.
Renter af Skolens Kapitalformue	2,532 — 75 —
Skolekontingenter	2,665 — 48 —
Helsingørs Hospital	300 — „ —
Extraordinær Indtægt	4 — 48 —
Tilskud fra den almindelige Skolefond	8,200 — „ —
	17,332 Rd. 86 Sk.

Udgift:	
Gager og Timebetaling	14,116 Rd. 54 Sk.
Pensioner	1,148 — 69 —
Bibliothek og videnskabelige Appa- rater	385 — „ —
Bygningernes Vedligeholdelse	269 — 25 —
Badehus	40 — „ —
Inventarium	137 — 50 —
Brændsel og Belysning	401 — 36 —
Kommunale Udgifter	64 — 54 —
Regnskabsføringen	340 — „ —
Forskjellige løbende og ekstraordinære Udgifter	462 — 79 —
Riffelskydning	48 — 47 —
	17,414 Rd. 30 Sk.

B. Stipendiekassen 18⁶⁹₇₀.

Indtægt:	
Renter af Stipendiefondens Midler	278 Rd. 5 Sk.
Uddrag af Sparekassen	198 — 14 —
Refusion	189 — 14 —
	665 Rd. 33 Sk.

Udgift:	
Udbetalte Stipendier	438 Rd. 32 Sk.
Indsat i Sparekassen	220 — 51 —
Regnskabsførerens Procenter	6 — 46 —
	665 Rd. 33 Sk.

C. Discipelbibliotheket.

Udgift:

Ny udkomne Bøger	16 Rd. 80 Sk.
Ældre Bøger	8 — 48 —
Indbinding	1 — 88 —
	27 Rd. 24 Sk.

Indtægt:

28 Deltagere à 1 Rd., 5 à 3 Mk.	30 Rd. 48 Sk.
Solgt 2 Exemplarer af Kataloget à 16 Sk.	„ — 32 —
	30 Rd. 80 Sk.

IX.**Fordeling af Skolens Beneficier 18⁶⁹ 70.**

1. **Skolens egne Stipendier:** Det mellemste, 35 Rd.: J. J. A. Lørup, J. C. C. Hansen, N. C. J. Haagerup, C. E. Tauson, J. O. V. Kønigsfeldt; det laveste, 20 Rd.: J. V. R. Albrechtsen, G. A. Brasen, C. Ewald, C. L. Tuxen, A. L. J. Trane.

2. **Slagelse Stipendier:** C. Limpricht og J. Olivarius 35 Rd.; L. C. E. Neergaard 20 Rd.

3. **Det Moltkeske Legat** for Embedsmænds skole-søgende Sønner 40 Rd.: J. O. V. Kønigsfeldt og A. W. Tuxen.

4. **Fri Undervisning:** J. J. A. Lørup, J. C. C. Hansen, A. P. Tuxen, N. C. J. Haagerup, C. E. Tauson, J. L. Faartoft, G. A. Brasen, C. Ewald, J. S. S. B. Ulrich, A. C. C. Albrechtsen og H. C. P. H. Baumgarten.

5. **Extraordinære Gratister:** J. O. V. Kønigsfeldt, O. C. F. Kønigsfeldt, J. V. N. Reinhard og J. F. E. Lowsen.

6. **Skolens 2 Pladser paa Regentsen** tildeltes iaar: H. G. Wivel og H. V. Jacobsen.

X.

Tidstavle for Prøverne.**Afgangsprøven.**

A. For de studerende Disciple:

- Skriftlig: Onsdag den 22de Juni Kl. 8—12 Udarbejdelse i Modersmaalet (bunden Opgave); 4—8 Arithmetik; Torsdag den 23de Juni Kl. 8—12 latinsk Stil; 4—8 Geometri; Lørdag den 25de Juni Kl. 8—12 Udarbejdelse i Modersmaalet (fri Opgave); 4—8 latinsk Version.
- Mundtlig: Mandag den 27de Juni Kl. 8 Græsk; Kl. 4 Historie; Tirsdag den 28de Kl. 8 Latin; Kl. 6 Physik; Onsdag den 29de Kl. 12 Arithmetik; Kl. 6 Geometri; Lørdag den 16de Juli Kl. 12 Hebraisk.

B. For Realdisciplene:

- Skriftlig: Onsdag den 11te Juli Kl. 8—12 Udarbejdelse i Modersmaalet (fri Opgave); 4—8 Regning I; Tirsdag den 12te Kl. 8—12 Udarbejdelse i Modersmaalet (bunden Opgave); 4—8 Regneopgave II.
- Mundtlig: Onsdag den 13de Juli Kl. 8 Dansk; Kl. 12 Mathematik; Kl. 6 Naturhistorie; Torsdag den 14de Kl. 8 Historie og Geographi; Fredag den 15de Kl. 12 Tydsk; Lørdag den 16de Kl. 8 Engelsk; Kl. 5 Fransk.

Aarsprøven.

- Skriftlig: VII. B. Onsdag den 22de Juni Kl. 8—12 Udarbejdelse i Modersmaalet (bunden Opgave); 4—8 Arithmetik; Torsdag den 23de Kl. 8—12 latinsk Stil; 4—8 Geometri; Lørdag den 25de Kl. 8—12 Udarbejdelse i Modersmaalet (bunden Opgave); 4—8 latinsk Version.
- VI. Mandag den 11te Juli Kl. 8—12 Udarbejdelse i Modersmaalet; 4—7 Oversættelse fra Latin

- til Dansk; Tirsdag den 12te Kl. 8—12 latinsk Stil; 4—8 matematisk Opgave.
- V. Mandag den 11te Juli Kl. 8—11 Udarbejdelse i Modersmaalet; 4—7 matematisk Opgave; Tirsdag den 12te V. St. Kl. 8—11 latinsk Stil; V. R. Udarbejdelse i Modersmaalet (II); V. St. og R. Kl. 12—2 Oversættelse fra Tydsk til Dansk; 4—5 Oversættelse fra Fransk til Dansk; Onsdag den 13de V. St. Kl. 8—11 Oversættelse fra Latin til Dansk; V. R. Regneopgave.
- IV. Mandag den 11te Juli Kl. 8—11 Udarbejdelse i Modersmaalet; IV. St. 4—7 Oversættelse fra Latin til Dansk; IV. R. Regneopgave; Tirsdag den 12te Kl. 8—11 IV. St. latinsk Stil; IV. R. Udarbejdelse i Modersmaalet (II); 12—2 IV. Oversættelse fra Tydsk til Dansk; 4—6 Oversættelse fra Fransk til Dansk.
- III. Mandag den 11te Juli Kl. 8—11 Udarbejdelse i Modersmaalet; 4—7 Oversættelse fra Tydsk til Dansk; Tirsdag den 12te Kl. 8—11 latinsk Stil; 4—6 Regning.
- II. Mandag den 11te Juli Kl. 8—11 Udarbejdelse i Modersmaalet; Tirsdag den 12te Kl. 8—10 Regning.
- I. Mandag den 11te Juli Kl. 8—10 Udarbejdelse i Modersmaalet; Tirsdag den 12te Kl. 8—10 Regning.
- Mundtlig: VII. B. Torsdag den 14de Juli Kl. 8 Latin; Fredag den 15de Kl. 8 Historie; Kl. 12 Engelsk; Kl. 5 Græsk; Lørdag den 16de Kl. 8 Religion; Kl. 12 Hebraisk; Mandag den 18de Kl. 8 Matematik; Tirsdag den 19de Kl. 8 Naturlære; Kl. 10 Fransk.
- VI. Mandag den 27de Juni Kl. 12 Fransk; Kl. 6 Naturhistorie; Tirsdag den 28de Kl. 11 Geographi; Kl. 4 Religion; Onsdag den 29de Kl. 4 Tydsk; Mandag den 18de Juli Kl. 8 Latin; Kl. 5 Matematik; Tirsdag den 19de Kl. 5 Græsk; Onsdag den 20de Kl. 8 Historie.
- V. Torsdag den 14de Juli Kl. 12 Matematik; Kl. 5 Tydsk; Fredag den 15de Kl. 8 Naturhistorie; Kl. 12 V. R. Engelsk; Lørdag den 16de V. St. og R. Kl. 12 Fransk; Mandag den

18de Kl. 8 Religion; Kl. 12 V. St. Græsk; Tirsdag den 19de Kl. 12 V. St. Latin; Kl. 5 St. og R. Historie og Geographi; Onsdag den 20de Kl. 8 V. R. Dansk.

- IV. Onsdag den 14de Juli Kl. 8 Mathematik; Kl. 5 IV. St. Latin; Fredag den 15de Kl. 12 IV. R. Engelsk; Kl. 5 St. og R. Religion; Lørdag den 16de Kl. 5 IV. St. Græsk; Mandag den 18de Kl. 8 IV. St. og R. Fransk; Kl. 12 Historie og Geographi; Kl. 5 Tydsk; Tirsdag den 19de Kl. 10 Naturhistorie; Onsdag den 20de Kl. 8 IV. R. Dansk.
- III. Torsdag den 14de Juli Kl. 5 Naturhistorie; Fredag den 15de Kl. 12 Latin; Kl. 5 Dansk; Lørdag den 16de Kl. 12 Religion; Kl. 5 Historie og Geographi; Tirsdag den 19de Kl. 8 Fransk; Onsdag den 20de Kl. 8 Tydsk.
- II. Torsdag den 14de Juli Kl. 12 Tydsk; Fredag den 15de Kl. 8 Religion; Lørdag den 16de Kl. 8 Dansk; Kl. 12 Naturhistorie; Mandag den 18de Kl. 12 Latin; Kl. 5 Geographi; Tirsdag den 19de Kl. 10 Historie.
- I. Torsdag den 14de Juli Kl. 12 Religion; Lørdag den 16de Kl. 8 Geographi; Kl. 5 Tydsk; Mandag den 18de Kl. 5 Historie; Tirsdag den 19de Kl. 8. Dansk; Kl. 5 Naturhistorie.

Onsdag den 20de Juli Kl. 12 prøves de indmeldte Disciple.

Torsdag den 21de Kl. 12 Prøve i Sang; Kl. 1 Prøve i Gymnastik for hele Skolen.

Fredag den 22de Juli Kl. 10 bekjendtgjøres Udfaldet af Prøverne, hvorefter Sommerferien tager sin Begyndelse.

Tirsdag den 13de August Kl. 8 begynder Undervisningen i det ny Skoleaar.

Til at overvære de mundtlige Prøver og Slutningshøjtideligheden indbydes enhver, der har Interesse for Skolen og dens Virksomhed.

Frederiksborg lærde Skole, i Juni 1870.

C. Berg.